

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
რომანული ფილოლოგიის კათედრა

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities
Chair of Romance Philology

Ambasciata d'Italia
Tbilisi

დანტე ალიგიერის საზოგადოება
Dante Alighieri Society

იტალიის საელჩო თბილისში
Embassy of Italy in Tbilisi

დანტე ალიგიერის გარდაცვალებიდან 700
წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო
სამეცნიერო კონფერენცია
International Scientific Conference Dedicated to the 700th
Anniversary of the Death
of Dante Alighieri

„დანტეს შემოქმედება, როგორც
მსოფლიო კულტურული
მემკვიდრეობის საგანძური“
“Dante’s Creative Work as the Treasure
of the World Cultural Heritage”

თეზისები/ABSTRACTS
27-28/10/2021

თბილისი
Tbilisi

საორგანიზაციო კომიტეტი:

პროფესორი ნანა გაფრინდაშვილი (საქართველო)
პროფესორი გიორგი ალიბეგაშვილი (საქართველო)
ასოცირებული პროფესორი მაია ჯავახიძე
(საქართველო)
ასოცირებული პროფესორი ნინო ცერცვაძე
(საქართველო)
პროფესორი ჯუზეპე მაუჯერი (იტალია)
პროფესორი გრაციანო სერაჯოტო (იტალია)

კოორდინატორი: სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტი
მარიამ გვასალია

Organizing Committee:

Professor Nana Gaprindashvili (Georgia)
Professor Giorgi Alibegashvili (Georgia)
Associate Professor Maia Javakhidze (Georgia)
Associate Professor Nino Tsertsvadze (Georgia)
Professor Giuseppe Maugeri (Italy)
Professor Graziano Serragiotto (Italy)

Coordinator: a student of Master Degree Program
Mariam Gvasalia

რეგლამენტი:

მოხსენება სხდომაზე – 15 წუთი
დისკუსია – 5 წუთი

სამუშაო ენები – ქართული, იტალიური, ინგლისური.

Time limit:

Presentation – 15 mins
Discussion – 5 mins

Working languages – Georgian, Italian, English

სარჩევი

იტალიურ-ქართული ლექსიკოგრაფიის განვითარების ძირითადი ეტაპები მე-17 საუკუნიდან დღემდე	
ნათია აბრამიშვილი	7
THE MAIN DEVELOPMENT STAGES OF THE ITALIAN-GEORGIAN LEXICOGRAPHY FROM THE 17TH CENTURY TO THE PRESENT DAY	
Natia Abramishvili	9
L'INSEGNAMENTO DELL'ITALIANO IN GEORGIA: INDAGINE SUL TERRITORIO DI TBILISI	
Marco Brignone	11
დანტეს იმპულსები რენესანსის მხატვრობაში (სანდრო ბოტიჩელი)	
გია ბუღაძე	12
DANTE'S IMPULSES IN RENAISSANCE PAINTING (SANDRO BOTTICELLI)	
Gia Bughadze	14
კოგნიტური მეტაფორები თანამედროვე იტალიურ და ქართულ მასმედიაში : კოვიდ 19	
სალომე ირემაძე	16
COGNITIVE METAPHORS IN MODERN ITALIAN AND GEORGIAN MASS MEDIA: COVID 19	
Salome Iremadze	19
იტალიურ-ქართული ბოტანიკური ლექსიკონის XVIII საუკუნის ხელნაწერი	
სალომე კენჭოშვილი	22
XVIII CENTURY MANUSCRIPT OF THE ITALIAN-GEORGIAN BOTANICAL DICTIONARY	
Salome Kenchoshvili	24

რიცხვთა სიმბოლიკის, ანუ ნუმეროლოგიის, ფენომენი დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით	
ანნა კვარაცხელია ნინო ცერცვაძე	26
THE PHENOMENON OF NUMBER SYMBOLISM ACCORDING TO DANTE ALIGHIERI'S "DIVINE COMEDY"	
Anna Kvaratskhelia Nino Tsertsvadze	28
დანტე ფლორენციის ყოველდღიურობაში : მემორია ლური დაფები „ღვთაებრივი კომედიის“ ციტატებით	
ფრანჩესკო კოკორულო ია მელქაძე	30
DANTE IN THE DAILY LIFE OF FLORENCE: COMMEMORATIVE PLAQUES WITH QUOTES FROM THE DIVINE COMEDY	
Francesco Cocorullo	33
დანტე 700 - ბეატრიჩე ქართულ სცენაზე	
დავით მაზიაშვილი	35
DANTE 700 – BEATRICE ON THE GEORGIAN STAGE	
David Maziashvili	37
IL METODO INDUTTIVO PER LA SCOPERTA DEL TESTO LETTERARIO	
Giuseppe Maugeri	39
იძულებითი ემიგრაციისა და გადასახლების გავლენა იტალიელი და ქართველი მწერლების შემოქმედებაზე	
მარიამ ნაჭყებია ნინო ცერცვაძე	40
THE IMPACT OF FORCED EMIGRATION AND EXILE ON THE WORKS OF ITALIAN AND GEORGIAN WRITERS	
Mariam Nachkebia	

Nino Tsertsvadze	42
დანტეს პარადიგმა ისტორიული ემიგრაციის დისკურსში	
რუსუდან ნიშნიანიძე	44
DANTE'S PARADIGM IN THE DISCOURSE OF HISTORICAL EMIGRATION	
Rusudan Nishnianidze	48
დანტე და ბაირონი მთარგმნელობით სივრცეში - ქართული ნარატივი	
თინათინ სიხარულიძე	51
DANTE AND BYRON IN THE TRANSLATION SPACE - GEORGIAN NARRATIVE	
Tinatin Sikharulidze	54
დიონისე არეოპაგელი და დანტე ალიგიერი	
დენიზა სუმბაძე	57
DIONYSIUS THE AREOPAGITE AND DANTE ALIGHIERI	
Denyza Sumbadze	59
ჩეზარე პავეზეს ერთი ლექსის გაგებისათვის	
ნიკოლოზ შამუგია	60
TOWARDS AN INTERPRETATION OF CESARE PAVESE'S PASSERÒ PER PIAZZA DI SPAGNA	
Nikoloz Shamugia	63
გმირი ნოსტოსის გარეშე - ულისეს (ოდისევსის) ბოლო მოგზაურობა „ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით	
ქეთევან ჩოხელი	
ნინო ცურცვაძე	65
A HERO WITHOUT NOSTOS - THE LAST JOURNEY OF ULYSSES (ODYSSEUS) ACCORDING TO "THE DIVINE COMEDY"	
Ketevan Chokheli	
Nino Tsertsvadze	67
დანტე აქტუალური პოეტი: ადამიანის ეპისტემიო ლოგიური ძიების	

გზის რამდენიმე ასპექტი „ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით ნინო ცერცვაძე	69
DANTE - THE CURRENT POET: SEVERAL ASPECTS OF THE HUMAN EPISTEMO- LOGICAL SEARCH PATH ACCORDING TO “THE DIVINE COMEDY” Nino Tsertsvadze	72
წმ. მარკოზ მახარებლის წირვის იტალიური თარგმანის ტერმინოლოგიური კვლევა მარიკა ჭითანავა-ლობჯანიძე	74
TERMINOLOGICAL RESEARCH OF THE ITALIAN TRANSLATION OF THE LITURGY OF ST. MARK THE EVANGELIST Marika Tchitanava-Lobzhanidze	76
დანტე UNA ITALIA-სა და უნივერსალური მსოფლიო მონარქიის ფუძემდებელი „DE MONARCHIA“-ს მიხედვით. ლეილა (ია) ხუბაშვილი	78
DANTE ACCORDING TO UNA ITALIA AND “DE MONARCHIA” – THE FOUNDER OF UNIVERSAL WORLD MONARCHY Leila (Ia) Khubashvili	81
ცხოვრება მოგზაურობაა, როგორც კონცეპტუალური მეტაფორა და ალეგორიის საფუძველი მაია ჯავახიძე	84
LIFE IS A JOURNEY AS A CONCEPTUAL METAPHOR AND BASIS OF ALLEGORY Maia Javakhidze	87

იტალიურ-ქართული ლექსიკოგრაფიის განვითარების ძირითა დი ეტაპები მე-17 საუკუნი დან დღემდე

ნათია აბრამიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: *დექსიკოგრაფია, იტალიურ-ქართული დექსიკონი*

ევროპულ-ქართული ლექსიკოგრაფიის ისტორია კარგად ასახავს როგორც ევროპული ქვეყნების ინტერესს საქართველოსადმი, ისე ქართველი ხალხის სწრაფვასა და დაინტერესებას ევროპული ენებითა და სახელმწიფოებით.

ქართულ-იტალიურ ლექსიკოგრაფიას საუკუნოვანი ისტორია აქვს. სხვადასხვა ეპოქაში ქართულ-იტალიური თუ იტალიურ-ქართული ლექსიკონის შექმნის აუცილებლობა გამოწვეული იყო სხვადასხვა საჭიროებებით, ისტორიული თუ კულტურული კონტექსტით.

მე-17 საუკუნიდან მოყოლებული ქართული ენის ორენოვანი ლექსიკონები ძირითადად იტალიურ ენასთან მიმართებით იქმნება. მეზობელი მაჰმადიანი ქვეყნების აგრესიული პოლიტიკა საქართველოს მიმართ აიძულებდა ქართველებს, დახმარება დასავლეთში ეძებნათ და ევროპელებისთვის მიემართათ. თავის მხრივ, რომის კათოლიკური ეკლესია დაინტერესებული იყო მისიონერული ცენტრების დაარსებით აღმოსავლეთში. სწორედ მე-17 საუკუნეში ჩაეყარა საფუძველი ქართულ-იტალიურ ლექსიკოგრაფიას და ამ დროიდან მოყოლებული არაერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი ლექსიკონი შეიქმნა, ესენია: პაოლინი-ირბაქის ლექსიკონი, ბერნარდო მარია ნეაპოლელის იტალიურ-ქართული და ქართულ-იტალიური ლექსიკონები, გორელი ანონიმის იტალიურ-ქართული ლექსიკონი, სულხან-საბა

ორბელიანის სიტყვის კონა, რომელშიც ქართულ განმარტებებთან ერთად შესული იყო იტალიური, სომხური და თურქული შესატყვისები.

დღეისათვის იტალიურ ენასთან მიმართებით ბევრი ლექსიკონი, თვითმასწავლებელი თუ სასაუბრო იქმნება, თუმცა ამჯერად იტალიური ენით დაინტერესება, ბუნებრივია, გამოწვეულია სრულიად სხვა ტიპის მიზეზებით, რომელთა შორის უპირველესია საგანმანათლებლო მიზნები და შრომითი მიგრაცია.

დღეს არსებულ ლექსიკონებს შორის ყველაზე სრულყოფილი შემდეგი სამია:

1) იტალიურ-ქართული ლექსიკონი (Dizionario Italiano-Georgiano, თბილისი, 1999), რომლის ავტორები არიან ნინო ცერცვაძე, კლაუდიო დებიაზი და თინათინ ახმეტელი. 2) იტალიურ-ქართული ლექსიკონი (Dizionario Italiano-Georgiano, თბილისი, 2006), რომლის ავტორები არიან ლუიჯი მანტოვანი და მარინა ოცხელი. 3) ქართულ-იტალიური ლექსიკონი (Dizionario Georgiano-Italiano, თბილისი, 2009), რომლის ავტორები არიან კლაუდიო დებიაზი და გიორგი ბუხნიკაშვილი. 2011 წელს ქართულ-იტალიური ლექსიკონი მეორედ გამოიცა. ლექსიკონი 568-გვერდიანია და 14 000 სიტყვას მოიცავს.

ლიტერატურა:

- ახვლედიანი, ც., ჯავახიძე მ. (2011). იტალიური ენის ისტორია. თბილისი. „მერიდიანი“.
- ბაკურაძე, ლ. (2012). „ქართული დიალექტური ლექსიკა იტალიელი მისიონერის – ბერნარდო მარია ნეაპოლელის ლექსიკონებში“. თბილისი. ლექსიკოგრაფიაში ბათუმის მეორე საერთაშორისო სიმპოზიუმის მასალები.
- ზარიძე, ნ. დ. (1999). ტრანსლიტერაციის წესები და პაოლინ-ირბახის „ქართული და იტალიური ლექსიკონი (რომი, 1629 წელი). თბილისი.
- მანტოვანი, ლ., ოცხელი, მ. (2009). იტალიურ-ქართული ლექსიკონი. თბილისი.
- მარგალიტაძე, თ. (2014). ინგლისურ-ქართული ლექსიკოლოგია. „ქართველოლოგი“. N20 (5). 76-206. თბილისი.
- ცერცვაძე, ნ., დებიაზი, კ., ახმეტელი, თ. (2006) იტალიურ-ქართული ლექსიკონი. თბილისი. გამომცემლობა „ოაზისი“.

THE MAIN DEVELOPMENT STAGES OF THE ITALIAN-GEORGIAN LEXICOGRAPHY FROM THE 17th CENTURY TO THE PRESENT DAY

Natia Abramishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: lexicography, Italian-Georgian dictionary

The history of Italian-Georgian lexicography perfectly reflects the interest of European countries towards Georgia, as well as an aspiration and interest of Georgian people towards European languages and countries.

The history of Italian-Georgian lexicography is centuries old. During each period, the necessity of creating an Italian-Georgian or Georgian-Italian dictionary was caused by different needs, historical and cultural context.

In the 17th century Georgian bilingual dictionaries were created mainly in relation to the Italian language. The aggressive politics of neighbor Islamic countries led Georgians to seek help in the west and turn to European countries. On the other hand, the Roman Catholic Church was interested in establishing missionary centers in the east. The history of Georgian-Italian lexicography dates precisely back to the 17th century and since then many interesting and important dictionaries have been created, including: Dictionary of Paolini-Irbakhi, Italian-Georgian and Georgian-Italian dictionaries of Bernardo Maria of Naples, Italian-Georgian dictionary of an anonymous author from Gori, Dictionary of Sul Khan-Saba Orbeliani, which besides explanations of Georgian words includes their Italian, Armenian and Turkish equivalents.

Nowadays many Italian-Georgian and Georgian-Italian dictionaries and manuals are created, but the interest in Italian

language now is caused by absolutely different reasons, among of which the primary reasons are educational and labour migration.

At present the most complete are the following three dictionaries:

1. Italian-Georgian Dictionary (Dizionario Italiano-Georgiano, Tbilisi, 1999), by Nino Tsertsvadze, Claudio Debiasi and Tinatin Akhmeteli.
2. Italian-Georgian Dictionary (Dizionario Italiano-Georgiano, Tbilisi, 2006) by Luigi Mantovani e Marina Otskheli.
3. Georgian-Italian Dictionary (Dizionario Georgiano-Italiano, Tbilisi, 2009) by Claudio Debiasi and Giorgi Bukhnikashvili. This dictionary was published for the second time in 2012. It contains 568 pages and 14 000 words.

References:

- Akhvlediani, T., Javakhidze, M. (2011). History of Italian Language. Tbilisi: "Meridiani".
- Bakuradze, L. (2012). Kartuli dialekturi leksika italieli misioneris – Bernardo Maria Neapolelis leksikonebshi. [Georgian dialectical vocabulary in the dictionaries of Italian missionary Bernardo Maria of Naples]. Materials of Batumi II International Symposium in Lexicography.
- Mantovani, L., Otskheli, M. (2009). Italian-Georgian Dictionary. Tbilisi.
- Margalitadze, T. (2014). English-Georgian Lexicology. Kartvelologi, N 20 (5). 176-206.
- Zaridze, N. (1999). Transliteratsiis tsesebi da paolini-irbakis kartul-italiuri leksikoni (romi, 1629 tseli). [The rules of transliteration and Georgian-Italian Dictionary of Paolini-Irbakhi (Rome, 1629)]. Tbilisi.
- Tsertsvadze, N., Debiasi, C., Akhmeteli, T. (2006). Italian-Georgian dictionary. Tbilisi: "Oazisi"

L'INSEGNAMENTO DELL'ITALIANO IN GEORGIA: INDAGINE SUL TERRITORIO DI TBILISI

Marco Brignone

Università Statale Linguistica di Minsk

Parole chiavi: *territorio, ricerca, eventi, progetti*

L'intervento ha lo scopo di illustrare uno studio di ricerca e indagine, rilevamento dati e attuazione di progetti nel territorio della città di Tbilisi ed è articolato in fasi distinte e con un puntuale e proficuo confronto con i referenti degli istituti coinvolti. La ricerca si propone di raggiungere obiettivi quali, l'organizzazione di un evento culturale che coinvolga soggetti interessati alla lingua e cultura italiane in sintonia con i loro bisogni e desideri, l'arricchimento dell'offerta formativa, la formazione di un *network* che colleghi fra di loro istituzioni e individui che condividono il medesimo interesse per l'italiano, allo scopo di incrementare la diffusione della conoscenza della lingua e cultura italiane, e creare sinergie durature fra gli istituti. A tal scopo si espongono le fasi dell' indagine, durante la quale ci si è avvalsi della collaborazione di direttori e docenti che hanno contribuito alla progettazione degli strumenti di rilevazione e interpretazione dei dati raccolti, allo scopo di rendere lo studio il più possibile oggettivo e aderente alle realtà del contesto preso in esame. Si espongono infine le proposte progettuali coerenti con gli obiettivi dell'indagine e i dati raccolti: le proposte considerate attuabili nel breve periodo sono state sottoposte ad analisi di pianificazione strategica, messe in atto e documentate. Il risultato finale è l'attuazione di un evento legato alla cucina e cultura italiane e un portale online che fornirebbe prestazioni in termini di automatizzazione di servizi statistici e una banca dati di istituti interessati a condividere le proprie informazioni, risorse umane e materiali didattici, con l'obiettivo di creare una rete di studenti ed estimatori della lingua e cultura italiane.

დანტეს იმპულსები რენესანსის მხატვრობაში (სანდრო ბოტიჩელი)

გია ბულაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: მხატვრობა, ინსპირაცია, ღიებულებები

„ღვთაებრივი კომედია“ წარუვალ საკაცობრიო ფასეულობებსა და ადამიანის ყოფაში ამ ფასეულობათა გაცხადებას ეხება; დანტე სვამს საკვანძო შეკითხვებს და ძალზე დამაჯერებელი, ლიტერატურული ხატ-სახეებით, წარმოსახვებითა თუ ხილვებით გარკვეულწილად კიდევ სცემს პასუხს ამ შეკითხვებს: რატომ გავჩნდით? რატომ ვკვდებით? რა გველის სიცოცხლის დასრულების შემდეგ? რას მოვიმკით იმქვეყანად და რატომ? და ა.შ.

დანტეს „ღვთაებრივი კომედიის“ მაინსპირირებული ძალა ძლიერია ყველა დროში. მისი შთამბეჭდავი ლიტერატურული ხატ-სახეები თუ შეკითხვები შთააგონებს სხვადასხვა ეპოქის ხელოვანს, იქნება ეს მხატვარი, მუსიკოსი თუ მწერალი. რენესანსის ეპოქა კი სწორედ დანტეს დაღს ატარებს და ამ მხრივ გამონაკლისი არც ამ პერიოდის მხატვრობაა.

მოხსენების მიზანია, წარმოვაჩინოთ როგორ აისახა დანტეს იდეები რენესანსის მხატვრობაში, კერძოდ კი, კვატროჩენტოს ხანის უდიდესი მხატვრის, სანდრო ბოტიჩელის, შემოქმედებაში. გარდა იმისა, რომ ბოტიჩელის შექმნილი აქვს დანტეს „ღვთაებრივი კომედის“ ილუსტრაციები, მისი შემოქმედების ბოლო პერიოდის ფერწერულ ნამუშევრებში აშკარად წარმოჩინდება დანტეს მაინსპირირებული იმპულსი. ეს ნათლად ჩანს დანტეს ქმნილებისა და ჭიროლამო სავონაროლას შთამბეჭდავი ქადაგებების გავლენით ბოტიჩელის მიერ შექმნილ ორ ნამუშევარში „მისტიკური ჯვარცმა“ და „მისტიკური შობა“. ამ ნამუშევრების ანალიზი ნათლად წარმოაჩენს დანტეს „ღვთა-

ებრივ კომედიაში“ ლიტერატურული ხატ-სახეებით გადმოცემულ ძირითად ღირებულებებსა და პოსტულატებს: ცოდვის გამოაშკარავებას, სასჯელის მოლოდინს, უფლის რისხვის გამოართლებას, რომლებსაც შეიძლება ადგილი ჰქონდეს არა მარტო კონკრეტული ადამიანის, არამედ საზოგადოების, ქვეყნისა და დანტესა და ბოტიჩელისათვის საყვარელი ქალაქის - ფლორენციის მიმართაც.

ლიტერატურა:

- გვარდინი, რ. - Guardini R. (1998). Dante-Studien. 3. Band: Dantes Göttliche Komödie. Ihre philosophischen und religiösen Grundgedanken (Vorlesungen) Aus dem Nachlaß herausgegeben von Martin Marschal. Grünevald / Schöninh, Mainz / Paderborn.
- ვაზარი, ჯ. – Vazari G. (2006). Lives of the Most Excellent Painters, Sculptors, and Architects. Translated by Gaston du C. de Vere. Edited, with an Introduction and Notes by Philip Jacks. The modern Library. New York.
- ლე გოფი, ჟ. – le Goff, J. (1984). The Birth of Purgatory. Chicago: University of Chicago Press.
- ვენტური ლ. – Venturi L. (2016). Botticelli. Phaidon Press Ltd. London.
- ჟილსონი, ე. – Gilson E. (1939). Dante et la Philosophie. Paris. J. Vrin.

DANTE'S IMPULSES IN RENAISSANCE PAINTING (SANDRO BOTTICELLI)

Gia Bughadze

Iliia State University
School of Arts and Sciences

Keywords: painting, inspiration, values

The “Divine Comedy” deals with the eternal values of humanity and the proclamation of these values within human existence; Dante asks key questions, and, with very persuasive literary imagery or visions, to a certain extent even answers some of them: Why do we come into being? Why do we die? What awaits us beyond this life and why? etc.

The inspirational force of Dante’s “Divine Comedy” remains strong throughout time. Dante’s impressive imagery or questions inspire artists from different eras, be it painters, musicians or writers. Indeed, the epoch of the Renaissance carries the imprint of Dante’s oeuvre, and thus the painting of this period is no exception.

The aim of this presentation is to show how Dante’s ideas were reflected in Renaissance painting, in particular in the work of Sandro Botticelli, one of the greatest painters of Quattrocento. Besides Botticelli’s illustrations of Dante’s “Divine Comedy”, Dante’s inspirational impetus is also evident in his later paintings. This is clearly visible in Botticelli’s two works, “The Mystic Crucifixion” and “The Mystical Nativity”, which were created under the influence of Dante’s creations and the impressive sermons of Girolamo Savonarola. The analysis of the imagery of these works clearly reveals the core values and postulates conveyed in Dante’s “The Divine Comedy”: the revelation of sin, the expectation of punishment, the justification of the Lord’s wrath, which were considered not only in relation to a particular person but also in the context of the entire society, the country, not to mention Dante’s and Botticelli’s beloved city of Florence.

References:

- Guardini R. (1998). Dante-Studien. 3. Band: Dantes Göttliche Komödie. Ihre philosophischen und religiösen Grundgedanken (Vorlesungen) Aus dem Nachlaß herausgegeben von Martin Marschal. Grünevald / Schöninh, Mainz / Paderborn.
- Vazari G. (2006). Lives of the Most Excellent Painters, Scupltors, and Architects. Translated by Gaston du C. de Vere. Edited, with an Introduction and Notes by Philip Jacks, The Modern Library, New York.
- le Goff, J. (1984). The Birth of Purgatory. Chicago: University of Chicago Press.
- Venturi L. (2016). Botticelli. Phaidon Press Ltd, London.
- Gilson E. (1939). Dante et la Philosolhie. Paris. J. Vrin.

კოგნიტური მეტაფორები თანამედროვე იტალიურ და ქართულ მასმედიაში : კოვიდ 19

სალომე ირემაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: მეტაფორა, კოვიდ 19, საქაჩთველო, იგადია

მეტაფორის შემსწავლელი ბევრი სხვადასხვა თეორია არსებობს. ტრადიციულად, მეტაფორა განიხილებოდა ენობრივი ფორმის თვალსაზრისით და მას განმარტავდნენ, როგორც მხატვრული მეტყველების ხერხს, პოეტური აზროვნების ფორმას. ბოლო პერიოდში კი მკვლევრების ყურადღება მიიქცია მეტაფორის ემპირიულმა ბუნებამ კოგნიტურ და ფსიქოლოგიურ კონტექსტში. ენის შესწავლის პროცესში მნიშვნელოვანი გახდა ადამიანის კონცეპტუალური აზროვნების როლი ენასთან მიმართებაში.

კოგნიტურ ლინგვისტიკაში მეტაფორა განმარტებულია, როგორც ერთი კონცეპტუალური სფეროს გაგება მეორე სფეროს ტერმინებში. მაგალითად, როდესაც ვსაუბრობთ **ცხოვრებაზე**, როგორც **მოგზაურობაზე**; **კამათზე**, როგორც **ომზე**. მეტაფორის ამგვარი გაგება უკავშირდება ჩვენს ყოველდღიურ გამოცდილებას. ჩვენ ზუსტად ვიცით (ჩვენი გამოცდილებიდან) რა არის მოგზაურობა, ომი და მათ ვიყენებთ აბსტრაქტული ცნებების (ცხოვრება, კამათი) გასაგებად. ვცდილობთ, განვმარტოთ აბსტრაქტული ცნებები კონკრეტული ცნებების დახმარებით.

ნაშრომის მიზანი იყო, დაგვედგინა და გაგვეანალიზებინა, როგორ დამკვიდრდა თანამედროვე მსოფლიოს ერთ-ერთი უდიდესი პრობლემა, კოვიდ-19, როგორც კოგნიტური მეტაფორა იტალიურ და ქართულ მასმედიაში: რომელი ლინგვისტური მეტაფორები გამოიყენება მისი აღწერისათვის; კოგნიტური მეტა-

ფორების რომელი წყარო დომენები ახდენენ კორონავირუსის კონცეპტუალიზაციას; როგორი სახის კონცეპტუალური მეტაფორები ქარბობს ზოგადად ადამიანის დისკურსში; რა მსგავსება - განსხვავება იკვეთება იტალიურ და ქართულ მაგალითებში.

ანალიზის საფუძვლზე კიდევ ერთხელ გამოიკვეთა, თუ რამდენად დიდ როლს ასრულებს აბსტრაქტული სფეროს გასაგებად ჩვენ ირგვლივ არსებული ფიზიკური სამყარო და ამ ფიზიკურ სამყაროსთან ურთიერთობის შედეგად ჩამოყალიბებული პირადი გამოცდილება. შეგროვებული მასალის ანალიზის შედეგად იტალიურ და ქართულ ენაში გამოვლინდა ორი ძირითადი კონცეპტუალური მეტაფორა: კოვიდთან ბრძოლა არის ომი და კოვიდი არის ბუნებრივი კატასტროფა. ორივე ენაში სრულად არის დამუშავებული ის მეტაფორული გამომდინარეობანი (entailments), რომლებიც მთლიანობაში ქმნიან ამ კონცეპტუალურ მეტაფორებს.

ლიტერატურა:

- არისტოტელე. (1981). რიტორიკა. თბილისი: „თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა“.
- ბეიტსი, ბ.რ. - Bates, B.R. (2020). The (In) Appropriate of the WAR Metaphor in Response to SARS-COV-2: A Rapid Analysis of Donald J. Trump's Rhetoric. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2020.00050>
- გალანტინო, მ.გ. - Galantino, M.G. (2010). Health, risk and communication: the case of atypical pneumonia. (SARS). Sapienza University of Rome. <https://www.researchgate.net/publication/339942316>
- გულიაშვილი, ნ.(2017). 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის მეტაფორული რეპრეზენტაციები: ომის კონცეპტუალური მეტაფორების კრიტიკული ანალიზი გენდერთან მიმართებაში.თბილისი: „კადმოსი“.
- კირვალიძე, ნ. (2009). პოლიტიკური დისკურსი და კოგნიტური მეტაფორები.3 (35). 121 – 125. თბილისი: „ინტელექტი“.
- კროფტი, ვ. კრუზ, დალანი. - Croft, W & Cruse, D.Alan. (2004). Cognitive Linguistics. Cambridge University Press.

კოვეჩესი, ზ. -Kövecses, Z. (2002). Metaphor. A practical introduction. Oxford University

Press.

კოვეჩესი, ზ. - Kövecses, Z. (2010). Metaphor and Culture. Acta Universitatis Sapientiae.

ლაკოფი, გ., ჯონსონი, მ. - Lakoff, G., & Johnson, M. (1998). Metaphor and everyday life.

Milan: Bompiani Instruments edition.

პასკოლეტი, მ. - Pascoletti, M. (2020). We are not at war and solidarity is needed against

the coronavirus. <https://www.valigiablu.it/coronavirus-solidarieta/>

რიბაკოვა, ე.ვ. - Ribakova, E.V. (2015). Metaphor Paradigms.

https://www.academia.edu/24424022/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%AC%D0%AF_%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%BC%D1%8B_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%8B

სონტაჯი, ს. - Sontag, S. (1979). Illness as a Metaphor. Aids and Cancer. Turin: Giulio

Einaudi publisher.

სპინა, ს. - Spina, S. (2020). The plague and the earthquake and other metaphors. Coronavirus

in the speech of the Italian press. https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/articoli/scritto_e_parlato/peste.html

ტესტა, ა. -Testa, A. (2020). Let's stop saying it's a war.

<https://www.internazionale.it/opinione/annamaria-testa/2020/03/30/metafora-guerra-coronavirus>

ფალოპა, ფ. - Falopa, F. (2020). On the “invisible enemy” and other war

metaphors. https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/articoli/parole/cura_parole_2.html

ჩიანგი, ვ. დუანი, რ. - Chiang, W. & Duann, R. (2007). Conceptual metaphors for SARS: “war” between whom? 579 – 602. <https://www.jstor.org/stable/42889150>

ემპირიული მასალის წყარო:

<https://www.repubblica.it/>

<https://www.kvirispalitra.ge/>

<https://www.geocase.ge/ka/experts/15>

COGNITIVE METAPHORS IN MODERN ITALIAN AND GEORGIAN MASS MEDIA: COVID 19

Salome Iremadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *metaphor, covid 19, Georgia, Italy*

There are different types of theories for studying metaphors. Traditionally, metaphor was viewed in terms of linguistic form and it was interpreted as a means of artistic expression, a form of poetic thought. More recently, however, researchers have focused on the empirical nature of metaphor in cognitive and psychological contexts. Thus, the role of human conceptual thinking in relation to language has become important in the process of language learning.

In cognitive linguistics, metaphor is defined as the understanding of one conceptual domain in terms of another domain, e.g. when we talk about LIFE AS JOURNEY; ARGUING AS A WAR. Such understanding of metaphor is linked to our daily experience. We know exactly (from our experience) what travelling or war is and we use them to understand abstract concepts (life, argument). We try to explain abstract concepts with the help of specific concepts.

The aim of the paper was to establish and analyze how one of the biggest problems of the modern world, Covid-19, was established as a cognitive metaphor in the Italian and Georgian mass media and which linguistic metaphors are used to describe it; which source domains of cognitive metaphors are conceptualized by the coronavirus; what kind of conceptual metaphors predominate in human discourse in general; what are the similarities and differences between the Italian and Georgian examples.

Based on the analysis, once again, it was revealed how the physical world around us, and the personal experience formed as a

result of the relationship with it, plays a great part in understanding the abstract domain. The analysis of the collected material revealed two main conceptual metaphors in Italian and Georgian languages: THE FIGHT AGAINST COVID IS WAR and COVID IS A NATURAL DISASTER. Both languages fully process the metaphorical entailments that make up these conceptual metaphors.

References:

- Aristotele. (1981). Ritorika. [Rhetorics]. Tbilisi: "Tbilisi State University Press".
- Bates, B.R. (2020). The (In) Appropriate of the WAR Metaphor in Response to SARS-COV-2: A Rapid Analysis of Donald J. Trump's Rhetoric. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2020.00050>
- Chiang, W. & Duann, R. (2007). Conceptual metaphors for SARS: "war" between whom? 579 – 602. <https://www.jstor.org/stable/42889150>
- Croft, W & Cruse, D.Alan. (2004). Cognitive Linguistics. Cambridge University Press.
- Falopa, F. (2020). On the "invisible enemy" and other war metaphors. https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/articoli/parole/cura_parole_2.html
- Galantino, M.G. (2010). Health, risk and communication: the case of atypical pneumonia (SARS). Sapienza University of Rome. <https://www.researchgate.net/publication/339942316>
- Guliashvili, N. (2017). 2008 tslis ruset-sakartvelos omis metaporuli reprezentatsiebi: omis kontseptualuri metaporebis kritikuli analizi gendertan mimartebashi. [Metaphorical representation of 2008 Russian-Georgian war: critical analysis of conceptual metaphors of war in relation with gender]. Tbilisi: "Kadmosi", 51.
- Kirvalidze, N.(2009). Politikuri diskursi da kognituri metaporebi. [Political discourse and cognitive metaphors]. 3 (35). 121-125. Tbilisi: "Intellect".
- Kövecses, Z. (2002). Metaphor. A practical introduction. Oxford University Press.
- Kövecses, Z. (2010). Metaphor and Culture. Acta Universitatis Sapientiae.197-220.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1998). Metaphor and everyday life. Milan: Bompiani Instruments edition.
- Pascoletti, M. (2020). We are not at war and solidarity is needed against the coronavirus. <https://www.valigiablu.it/coronavirus-solidarieta/>
- Ribakova, E.V. (2015). Metaphor Paradigms. https://www.academia.edu/24424022/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%AC%D0%AF_%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%

B3%D0%BC%D1%8B %D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D1%84%D0%BE
%D1%80%D1%8B

Spina, S. (2020). The plague and the earthquake and other metaphors. Coronavirus in the speech of the Italian press. https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/articoli/scritto_e_parlato/peste.html

Sontag, S. (1978). Illness as a metaphor. Aids and Cancer. Turin: Giulio Einaudi publisher.

Testa, A. (2020). Let's stop saying it's a war.

<https://www.internazionale.it/opinione/annamaria-testa/2020/03/30/metafora-guerra-coronavirus>

Source of empirical material:

<https://www.repubblica.it/>

<https://www.kvirispalitra.ge/>

<https://www.geocase.ge/ka/experts/15>

იტალიურ-ქართული ბოტანიკური ლექსიკონის XVIII საუკუნის ხელნაწერი

სალომე კენჭოშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: ქახთუდ-იგადიუხი ბოტანიკური დექსიკონი,
ქუთაისის კათოლიკური ეკლესია

კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის ხელნაწერი შიფრით S4742 წარმოადგენს *იგადიუხ-ქახთუდ დექსიკონს*, რომელიც ჯერ არ გამხდარა სპეციალური კვლევის საგანი. პალეოგრაფიული მონაცემებით, იგი შედგენილი უნდა იყოს XVIII საუკუნის მიწურულს ან მომდევნო საუკუნის დამდეგს. რადგან იტალიური სიტყვები და მათი ქართული შესატყვისები სხვადასხვა ხელითაა შესრულებული, ეს იმაზე უნდა მეტყველებდეს, რომ ლექსიკონი ორი პირის-იტალიელი მისიონერისა და ქართველი კათოლიკეს მიერაა შედგენილი. რადგან იტალიური სიტყვების ქართულ შესატყვისებში აქა-იქ გვხვდება იმერული დიალექტის ფორმები (“ბჟოღა”, “იმეხუდი პიღპიღი” და სხვ.), უნდა ვივარაუდოთ, რომ, ისევე როგორც იმავე ხანების “იტალიურ-ქართულ-ლათინური ლექსიკონი” (კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, ხელნაწერი Q510), *იგადიუხ-ქახთუდ დექსიკონიც* ქუთაისის კათოლიკეთა ეკლესიის გარემოშია შექმნილი. მისი ქართველი შემდგენლის ან გადაამწერის სახელი უნდა იყოს ანგონ, რომელიც ტექსტისავე ხელით მიწერილია ლექსიკონის ერთ-ერთი მონაკვეთის ბოლოს.

იგი ქართული ლექსიკოგრაფიის ისტორიაში ორენოვანი დარგობრივი, კერძოდ, ბოტანიკური ლექსიკონის პირველ ნიმუშს წარმოადგენს და წინ უსწრებს რაფიელ ერისთავის სა-

ბუნებისმეტყველო ლექსიკონს “მოკლე ქართულ-რუსულ-ლათინური მცენარეთა, ცხოველთა და ლითონთა სამეფოებიდან” (1884). იტალიურ-ქართულ ლექსიკონში მოცემულია შვიდასზე მეტი იტალიური სიტყვის, ძირითადად – საქართველოში გავრცელებული ან ადგილობრივ ყოფაში ცნობილი უცხო მცენარეების ქართული შესატყვისები; გამონაკლისის სახით გვხვდება სხვა დარგების (ფაუნის, მინერალების, ლითონების) სიტყვების ქართული ეკვივალენტები; დასტურდება მცენარეთა ქართული ნომენკლატურის ისეთი ძირძველი ფორმები, როგორებიცაა: „ქისგესისხა“, „ქისგეს ბეჭედი“, „ლანძილი“, „მაჩიამსაკმერი“, „კდისდუმა“, „საგაცუხი“, „თავშავა“, „კოწახუხი“, „მუხყანი“, „კატაბადახა“, „ბაჩამბო“ და სხვ.

რადგან ლექსიკონში წარმოდგენილი მცენარეების იტალიურ სახელწოდებათა არაერთი შესატყვისი („გეგოფადა“, „გევა იერი“, „კოვზაბადახი“ და სხვ.) არ გვხვდება ფლორის ამჟამად არსებულ ლექსიკონებში, ეს გარემოება, შესაძლოა, საგულისხმო აღმოჩნდეს მცენარეთა ქართული სახელწოდების უკვე დაკანონებული ნომენკლატურის სინონიმების შემდგომი დადგენისათვის.

აღნიშნული იტალიურ-ქართული ლექსიკონი ზოგადქართულ კულტურულ ცხოვრებაში იტალიელი მისიონერებისა და ქართველი კათოლიკეების თანამშრომლობის კიდევ ერთი თვალსაჩინო გამოვლინებაა.

XVIII CENTURY MANUSCRIPT OF THE ITALIAN-GEORGIAN BOTANICAL DICTIONARY

Salome Kenchoshvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *Italian-Georgian Botanical Dictionary, Kutaisi Catholic Church*

The handwritten text of the Italian-Georgian Dictionary (code: S 4742 at the Korneli Kekelidze Georgian National Center of Manuscripts) until now has not been the subject of special attention. According to the paleographic data, it should have been composed at the end of XVIII or the beginning of XIX century. Italian words and their Georgian equivalents are written in different handwriting and different ink. In all likelihood, the compilers of the dictionary were an Italian missionary and a Georgian Catholic. Apparently, the name of the Georgian compiler was *Anton*, which is indicated at the end of one of the sections of the dictionary. As far as among Georgian equivalents of Italian terms are sometimes found words in the *Imeretian* dialect, it gives us a reason to conclude that this text, like the “Italian-Georgian-Latin Dictionary” (Korneli Kekelidze Georgian National Center of Manuscripts, code: Q 510) of the same period, was compiled by the priests of Kutaisi Catholic Church.

In the history of Georgian lexicography, this manuscript is the first sample of a bilingual botanical dictionary and, as a specialized dictionary, focused upon a specific subject field, precedes Raphael Eristavi’s “Concise Georgian-Russian-Latin Dictionary of Plants, Animals and Metals” (1884).

This manuscript of the Italian-Georgian dictionary contains Georgian correspondences for more than seven hundred Italian names of plants, mainly widespread in Georgia or known in local life. Along with this, as an exception, sometimes there are translations

of the names of words from the branches of fauna, minerals and precious metals.

Since some Georgian equivalents of the Italian names of plants presented in this manuscript are absent in modern Georgian special botanical dictionaries, they can be taken into account when compiling synonyms of the botanical nomenclature.

This manuscript of the "Italian-Georgian Dictionary" is one of the original manifestations of the fruitful cooperation of Italian missionaries in Georgia and Georgian Catholic priests and their contribution to the development of Georgian culture.

რიცხვთა სიმბოლიკის, ანუ ნუმეროლოგიის, ფენომენი დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით

/დანტე ალიგიერის ლიტერატურული
მემკვიდრეობის კვლევების ანალიზი
ნუმეროლოგიური თვალსაზრისით/

ანა კვარაცხელია
ნინო ცერცვაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: ნუმეჩოლოგია/რიცხვთა სიმბოლიკა,
„ღვთაებრივი კომედია“, „ახალი ცხოვრება“, დანტე, ბეატხიჩე

მოსხენება ეხება უდიდესი იტალიელი პოეტის - დანტე ალიგიერის - ლიტერატურული მემკვიდრეობის კვლევების ანალიზს ნუმეროლოგიური თვალსაზრისით და შესრულებულია სხვადასხვა მკვლევრის ნაშრომებზე დაყრდნობით. კვლევის მიზანია, ნათლად დავინახოთ, თუ არსებობს უკვე მკვეთრად გამოხატული და საბოლოოდ ჩამოყალიბებული თეორიული საფუძველი დიდი პოეტის შემოქმედებაში („ღვთაებრივი კომედია“, „ახალი ცხოვრება“) რიცხვთა სიმბოლიკის თვალსაზრისით და დავადგინოთ, რა სახის განსხვავებული კვლევის მეთოდები და თვალსაზრისებია დღემდე გამოყენებული ჩვენი საკვლევი ფენომენის მიმართ.

სხვადასხვა კვლევამ გვაჩვენა, რომ პოეტის მიერ გამოყენებული რიცხვთა სიმბოლიკა ძირითადად დაკავშირებულია ნაწილობრივ მის ლიტერატურულ საქმიანობასთან, ნაწილობრივ იმ სოციალურ-პოლიტიკურ და კულტურულ კონტექსტთან, რომელშიც მას უწევდა ცხოვრება და მოღვაწეობა. სხვადასხვა მეცნიერის მიერ წარმოებული კვლევების და მიგნებების მიხედვით იკვეთება რიცხვთა სიმბოლიკის დატვირთვა დანტეს

შემოქმედებაში, რომელიც მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს თვითონ ნაწარმოებების აღქმას და გაგებას, რადგანაც დანტე იმდენად ზუსტი და თანამიმდევრული პოეტია, რომ მისი თითქმის ყოველი ფრაზა და ზოგჯერ მთელი ტექსტიც კი კონკრეტულ კანონზომიერებას ექვემდებარება.

მოხსენების მიზანია, გავაანალიზოთ რიცხვთა სიმბოლიკის შესახებ საუკუნეების მანძილზე დაგროვილი ცოდნა და ის, თუ რამდენად ემთხვევა დანტეს შემოქმედებაში ნუმეროლოგიური კვლევების მეცნიერთა აზრი, თუნდაც ისეთი მნიშვნელოვანი რიცხვების შესახებ, როგორებიცაა რიცხვი 9 (ბეატრიჩე და რატომ?) და რიცხვი 5 (დანტე და რატომ?).

ლიტერატურა:

- ალიგიერი, დანტე. (2016). ღვთაებრივი კომედია. მთარგმნ. კ. გამსახურდია. თბილისი: „კალიტრა L“.
- ფრარე, პ. - Frare, P. (2010). Il nome, il volo, il numero: lettura di “Purgatorio” XI. Editore Vita e Pensiero.
- გორნი, გ. - Gorni, G. (1990). Lettera nome numero, L'ordine delle cose in Dante. Editore Il Mulino.
- რემბადი დამიანი, პ. - Rembadi Damiani, P. (2005). “Un cinquecento diece e cinque”: un'ipotesi per risolvere l'enigma forte” di Dante. Periodico Studi danteschi.
- ვეჩე, კ. Vecce C. , - (1994). Beatrice e il numero amico, in Beatrice nell'opera di Dante e nella memoria europea. Edizioni Cadmo.
- ნემბრინი, ფ. - Nembrini, F. (2011). Dante, poeta del desiderio. Editore ITACA.
- გუარდინი, რ. - Guardini, R. (1999). Dante. Editore Morcelliana.

THE PHENOMENON OF NUMBER SYMBOLISM ACCORDING TO DANTE ALIGHIERI’S “DIVINE COMEDY”

/Analysis of Dante Alighieri’s Literary Heritage
Studies from a Numerological Perspective/

Anna Kvaratskhelia

Nino Tsertsvadze

Ilia State University
Faculty of Arts and Sciences

Keywords: *numerology/symbolics of numbers, “the Divine Comedy”, “New life”, Dante, Beatrice*

The following article refers to the numerological analysis of the great Italian poet Dante Alighieri’s literary heritage based on the works of different researchers. Therefore, our task is to see clearly if there is a distinctly expressed and finally established theoretical base of the symbolics of numbers in the creative work of the great author (The Divine Comedy, The New Life) and what kind of research methods and outlooks have been used in connection with the phenomenon under study.

Different investigations have shown us that the symbolics of numbers used by the poet is mainly related partly to his literary activities and partly to the socio-political and cultural context/environment in which he had to live and work. Studies and findings made by various scholars have revealed the load of numerical symbolism in Dante’s work, which largely determines the perception and understanding of the works themselves, as Dante is such an accurate and consistent poet that almost every phrase and sometimes even his entire text is subject to a specific pattern.

The aim of the report is to analyze the knowledge accumulated over the centuries about the symbolism of numbers and to what

extent the views of scientists involved in the numerological study of Dante's creative work coincide regarding such important numbers as 9 (Beatrice and why?) and 5 (Dante and why?).

References:

- Alighieri, Dante. (2016). *Ghvtaebrivi Komedija* [Divine Comedy]. Trans. K. Gamsakhurdia. Tbilisi: "Palitra L".
- Frare, P. (2010). *Il nome, il volo, il numero: lettura di "Purgatorio" XI*. Editore Vita e Pensiero.
- Gorni, G. (1990). *Lettera nome numero, L'ordine delle cose in Dante*. Editore Il Mulino.
- Rembadi Damiani, P. (2005). "Un cinquecento diece e cinque": un'opotesi per risolvere l'enigma forte" di Dante. *Periodico Studi danteschi*.
- Vecce, C. (1994). *Beatrice e il numero amico, in Beatrice nell'opera di Dante e nella memoria europea*. Cadmo Edizioni.
- Nembrini, F. (2011). *Dante, poeta del desiderio*. Editore ITACA.
- Guardini, R. (1999). *Dante*. Editore Morcelliana.

დანტე ფლორენციის ყოველდღიურობაში : მემორია ლური დაფები „ღვთაებრივი კომედიის“ ციტატებით

ფრანჩესკო კოკორულო

ნეაპოლის აღმოსავლეთმცოდნეობის უნივერსიტეტი

ია მელქაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მაასტრიხტის უნივერსიტეტი

საკვანძო სიტყვები: მემორიალური დაფები, ღვთაებრივი კომედია, ფლორენცია

მემორიალური დაფები, ციტატებით „ღვთაებრივი კომედიიდან“; თანამედროვე ფლორენციის არქიტექტურის განუყოფელი ნაწილია. აღნიშნული მემორიალური დაფები ფლორენციაში, დანტეს მშობლიურ ქალაქში, ჯერ კიდევ მეოცე საუკუნის დასაწყისში ჩნდება. ფლორენციის კომუნამ დანტეს შემოქმედების მკვლევრებს 1900 წელს დაავალა ქალაქის მასშტაბით იმ ადგილების, ადამიანებისა და მოვლენების იდენტიფიცირება, რომლებსაც უზენაესი პოეტი „წმინდა პოემაში“ მოიხსენიებდა (Lombardi, 2012). პროექტი შვიდი წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა. დღესდღეობით ფლორენციის სხვადასხვა ნაწილში განთავსებულია ოცდაათოთხმეტი მემორიალური დაფა, რომლებიც დანტეს „ღვთაებრივი კომედიის“ ციტატებს მოიცავს.

მემორიალურ დაფებზე დატანილი 33 ამონარიდიდან ცხრა — „ჯოჯოხეთიდან“, ხუთი — „განსანმენდელიდან“ და ცხრამეტი კი — „სამოთხიდან“ შეირჩა და მოიცავს ამა თუ იმ ისტორიული ადგილის, პიროვნების, მოვლენის დახასიათებას, ისევე, როგორც პოეტის დამოკიდებულებას პოემის პერსონაჟებისა და მშობლიური ქალაქისადმი. დანტეს მემორიალური დაფები ფლორენციის არქიტექტურული და კულტურული მემკვიდრეობის

ნაწილია, რომელიც ყოველდღიურად აღვივებს ქალაქის მაცხოვრებლებისა და ვიზიტორების ინტერესს დანტეს შემოქმედებისა და მისი ეპოქისადმი. ჩვენს მოკლე მოხსენებაში ჩამოვთვლით ყველა მათგანს, ქართული თარგმანის მითითებით, ასევე მოკლედ მიმოვიხილავთ „ღვთაებრივი კომედიის“ იმ ნაწილებს, რომლებიდანაც ამოღებულია მოცემული ამონარიდები. საინტერესოა, როგორ მოხდა ციტატებისათვის შესაბამისი ადგილმდებარეობის იდენტიფიცირება და რა კონტექსტი აქვს თითოეულ მათგანს. ამას არსებული ლიტერატურის ანალიზის შედეგად გამოვარკვევთ.

გამოდინარე „ღვთაებრივი კომედიის“ (თუ როგორც თავად ავტორს აქვს მოხსენიებული, „კომედიის“) მნიშვნელობიდან, იტალიური ენის, ლიტერატურისა და კულტურისათვის, მემორიალური დაფები კიდევ ერთხელ განამტკიცებს ადგილობრივთა და ვიზიტორთა კოლექტიურ ცნობიერებაში ეპოქის დანტესეულ ინტერპრეტაციას და ფლორენციის, როგორც დანტეს მშობლიური და აღორძინების ხანის შემოქმედი ქალაქის იდენტობას.

ლიტერატურა:

- ალგიერი, დ. (1933). „ღვთაებრივი კომედია“. მთარგმნ. კ. ჭიჭინაძე და კ. გამსახურდია. ტფილისი: სახელგამი.
- ლადარია, ნ. (2018). „ღვთაებრივი კომედია“. ილიაუნის გზამკვლევი. თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. <https://guide.iliauni.edu.ge/books/ghvthaebrivi-komedia/>
- ხუბაშვილი, ი. (2004). „ვენეციისა და ფლორენციის დიპლომატია XII-XV საუკუნეებში“. თბილისი: გამომცემლობა „მერიდიანი“.
- Alighieri, D. (2015). *Tutte le opere, Divina Commedia*. Roma: Newton Compton editori.
- Lombardi, D. (2012). *Lapidi dantesche a Firenze*. Firenze. http://www.danielelombardi.it/works/workspage/04_divina_com_testo.html
- Michelucci, R. (2021). *Leggere la Commedia sulle lapidi di Firenze*. Firenze: Avvenire. www.avvenire.it/agora/pagine/leggere-la-commedia-sulle-lapidi-di-firenze
- Niccolai, F. (2007). *The Dante Plaques: A Florentine Itinerary from The Divine Comedy*. Italy: Coppini Tipografi.

Redazione Nove da Firenze. (2021). Lapidi dantesche, chi se ne prende cura nell'anno di Dante? Firenze: Nove da Firenze. <https://www.nove.firenze.it/lapidi-dantesche-chi-se-ne-prende-cura-nellanno-di-dante.htm>

Riedisser, I. (1913). Inscriptions from Dante's Divina commedia in the streets of Florence. Milan: Alfieri & Lacroix, urn:oclc:record:1047493965. <https://archive.org/details/inscriptionsfrom00rieduoft/page/2/mode/2up>

DANTE IN THE DAILY LIFE OF FLORENCE: COMMEMORATIVE PLAQUES WITH QUOTES FROM THE DIVINE COMEDY

Francesco Cocorullo

University of Naples "L'Orientale" UNO

Ia Melkadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Maastricht University

Keywords: the commemorative plaques, The Divine Comedy, Florence

Commemorative plaques, with quotes from the Divine Comedy, are an integral part of modern Florentine architecture. These commemorative plaques in the native city of Dante, Florence, date back to the early twentieth century. In 1900, the Commune of Florence has commissioned authoritative scholars of Dante's works to identify the places, people, and events throughout the city that the supreme poet referred to in the "Sacred Poem" (Lombardi, 2012). The project lasted for seven years. Thirty-four commemorative plaques containing quotes from Dante's "Divine Comedy" are now found in various parts of Florence.

Nine of the 33 excerpts inscribed on the commemorative plaques were selected from Inferno (Hell), five from Purgatorio (Purgatory) and nineteen from Paradiso (Paradise) and describe a particular historical place, person, event, as well as the poet's attitude towards the poem's characters and hometown. Dante's commemorative plaques are part of Florence's architectural and cultural heritage, which daily raises the interest of the city's residents and visitors in Dante's work and his epoch. In our short report, we list all of them, with the Georgian translation, as well as briefly review the relevant parts of the "Divine Comedy", the source of the excerpts. It is interesting to understand how the appropriate venues for placing the plaques were identified,

and the context of each excerpt, based on an analysis of the existing literature.

Given the importance of “The Divine Comedy” (or the "Comedy", as referred by the author) for the Italian language, literature, and culture, the commemorative plaques of the poem once again reinforce Dante's interpretation of the epoch in the collective consciousness of locals and visitors and the identity of Florence as a birthplace of Dante Alighieri and the source of the Renaissance.

References:

- Alighieri, D. (1933). Ghvtaebrivi komedia. Mtargmnel. K. Chichinadze da K. Gamsakhurdia. [Alighieri, D. (1933). The Divine Comedy. Translated by K. Chichinadze and K. Gamsakhurdia]. Tbilisi: Sakhelgami.
- Ladaria, N. (2018). Ghvtaebrivi komedia. Iliiaunis gzamkvlevi. [Ladaria, N. (2018). The Divine Comedy. Iliiauni Guidebook]. Tbilisi: Iliia State University. <https://guide.iliauni.edu.ge/books/ghvthaebrivi-komedia/>
- Khubashvili, I. (2004). Venetsiisa da Florentsiis diplomatia XII-XV saukuneebshi. [Khubashvili, I. (2004). Venetian and Florentine Diplomacy in XIII-XV centuries]. Tbilisi: „Meridiani“ Publishing.
- Alighieri, D. (2015). Tutte le opere, Divina Commedia. Roma: Newton Compton editori.
- Lombardi, D. (2012). Lapid dantesche a Firenze. Firenze. http://www.danielelombardi.it/works/workspage/04_divina_com_testo.html
- Michelucci, R. (2021). Leggere la Commedia sulle lapidi di Firenze. Firenze: Avvenire. www.avvenire.it/agora/pagine/leggere-la-commedia-sulle-lapidi-di-firenze
- Niccolai, F. (2007). The Dante Plaques: A Florentine Itinerary from The Divine Comedy, Italy: Coppini Tipografi.
- Redazione Nove da Firenze. (2021). Lapid dantesche, chi se ne prende cura nell'anno di Dante? Firenze: Nove da Firenze. <https://www.nove.firenze.it/lapidi-dantesche-chi-se-ne-prende-cura-nellanno-di-dante.htm>
- Riedisser, I. (1913). Inscriptions from Dante's Divina commedia in the streets of Florence, Milan: Alfieri &Lacroix, urn:oclc:record:1047493965. <https://archive.org/details/inscriptionsfrom00rieduoft/page/2/mode/2up>

დანტე 700 - ბეატრიჩე ქართულ სცენაზე

დავით მაზიაშვილი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: დანტე, ალექსიძე, მაჩიანელი, ბეატრიჩე,
თბილისის თანამედროვე ბაღეტი

იმ სიყვარულით, ხაც აბიუნებს მზეს და ვახსკვდავებს.

დანტე

დანტე ალიგიერის გარდაცვალებიდან 700 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო თარიღის აღნიშვნა საქართველოში მარიამ ალექსიძის თანამედროვე ბაღეტ „ბეატრიჩეს“ მსოფლიო პრემიერით დაიწყო. თანამედროვე ბაღეტი-ხილვა „ბეატრიჩე“ დანტეს „ღვთაებრივი კომედიის“ შთაგონებით შეიქმნა და ის პოემის კიდევ ერთი საინტერესო და ორიგინალური თანამედროვე ინტერპრეტაციაა. სპექტაკლის კონცეფცია აგებულია დანტესეული „ტრიადის“ (ჯოჯოხეთი, საღვინებელი, სამოთხე) მხატვრული იდეის გარშემო, რომელშიც გაერთიანებულია მარიამ ალექსიძის სამყაროს აღქმის ქორეოგრაფიული, პლასტიკური (ფიზიკური) და გეომეტრიული აზროვნება; ოსკარისა და ოქროს გლობუსის მფლობელი თანამედროვე იტალიელი კომპოზიტორის - დარიო მარიანელის მიერ სპეციალურად „ბეატრიჩესთვის“ შექმნილი სულიერი და ინტელექტუალური მუსიკა და თანამედროვე ქართველი არტისტების მაღალი საშემსრულებლო მუსიკალური და პლასტიკური ფორმები.

თანამედროვე ბაღეტის მხატვრული ფუნდამენტი დანტეს მუზა - ბეატრიჩეა, რომელიც „ღვთაებრივი კომედიის“ მსგავსად მრავალალუბიური სიმბოლოს მატარებელია. სპექტაკლში ბეატრიჩე, როგორც პროტაგონისტი, ისე ანტაგონისტია და მასში კონცენტრირებულია ადამიანური, დემონური და ღვთაებრივი

ბუნება. სწორედ ბეატრიჩეს ტრანსფორმაციისა და მეტამორფოზის მხატვრულ იდეაზეა აგებული ბალეტის მუსიკალური და პლასტიკური სამყარო, რომელიც თანამედროვე ადამიანისა და თანამედროვე რეალობის ჯოჯოხეთური (მინიერი) რეალობით იწყება და დანტესეული კოსმიური, ჰარმონიული, სამი ფერის (ტრიადის) ერთობის - სამების სიმბოლოს მეტამორფოზით სრულდება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დანტეს ტექსტისა და სპექტაკლის ურთიერთმიმართების საკითხს სამი მიმართულებით განვიხილავ:

4. „ბეატრიჩეს“ მხატვრული კონცეფცია;
5. დანტეს ტექსტის ინტერპრეტაცია;
6. მხატვრული იდეა და ფორმები.

DANTE 700 – BEATRICE ON THE GEORGIAN STAGE

David Maziashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *Dante, Aleksidze, Marianelli, Beatrice, Tbilisi Contemporary Ballet*

"l'amor che move il sole e l'altre stelle.

Dante

The marking of the 700th anniversary since the death of Dante Alighieri in Georgia began with the world premiere of Mariam Aleksidze's contemporary ballet *Beatrice*. The contemporary ballet-vision *Beatrice* was inspired by Dante's *Divine Comedy* and is another interesting and original contemporary interpretation of the poem. The concept of the ballet is based on the artistic idea of Dante's "triad" (*Inferno*, *Purgatorio* and *Paradiso*), uniting the choreographic, plastic (physical) and geometric thinking in Mariam Aleksidze's perception of the world; spiritual and intellectual music created especially for *Beatrice* by Dario Marianelli, contemporary Italian composer and winner of Oscar and Golden Globe awards; and high level of performance in musical and plastic forms of contemporary Georgian artists.

The artistic foundation of the contemporary ballet is *Beatrice*, Dante's muse and a carrier of a symbol of multiple allusions in the same way as *The Divine Comedy* itself. In the ballet, *Beatrice* is both the protagonist and antagonist: human, demonic and divine natures are concentrated within her. The musical and plastic world of the ballet is constructed precisely around the artistic idea of *Beatrice*'s transformation and metamorphosis, it begins with the hellish (earthly) reality of the contemporary reality and ends with Dante's cosmic, harmonious unity of three colours (the triad) – a metamorphosis of the trinity symbol.

Given all of the above, I consider the question of interrelation between Dante's text and the ballet in three directions:

7. The artistic concept of *Beatrice*;
8. The interpretation of Dante's text;
9. The artistic idea and forms.

IL METODO INDUTTIVO PER LA SCOPERTA DEL TESTO LETTERARIO

Giuseppe Maugeri

Università degli Studi di Urbino

Graziano Serragiotto

Università Ca' Foscari di Venezia

Parole chiavi: *testo letterario, insegnamento, analisi critica, analisi interpretativa, acquisizione linguistica*

Nell'ambito dell'educazione letteraria questo intervento mira a formulare un modello di insegnamento del testo letterario a stranieri finalizzato a correlare il quadro epistemologico con le modalità di didattizzazione più pertinenti allo scopo di favorire lo sviluppo comunicativo della lingua e l'analisi critica e interpretativa delle opere letterarie da parte degli studenti. In questa prospettiva, le soluzioni operative evidenziate consentiranno agli studenti di individuare le caratteristiche intrinseche del testo letterario, con una potenziale ricaduta formativa sul processo di acquisizione linguistica degli apprendenti.

იძულებითი ემიგრაციისა და გადასახლების გავლენა იტალიელი და ქართველი მწერლების შემოქმედებაზე

/იტალიელი პოეტის - დანტე ალიგიერისა და
ქართველი მწერლის - გრიგოლ რობაქიძის
ცხოვრებისა და შემოქმედების მაგალითზე/

მარიამ ნაჭყებია ნინო ცერცვაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: *იძულებითი ემიგრაცია, გადასახლება,
პოლიტიკური ჩეჟიმი, დანტე ალიგიერი, გრიგოლ რობაქიძე*

მოხსენებაში მიმოვიხილავთ იძულებითი ემიგრაციისა და გადასახლების გავლენას იტალიელი პოეტის - დანტე ალიგიერისა და ქართველი მწერლის - გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედებაზე, მათივე ცხოვრებისა და მოღვაწეობის მაგალითზე დაყრდნობით.

ჩვენს მიზანს წარმოადგენს გამოკვლევა იმისა, თუ რამ გამოიწვია ზემოხსენებული ავტორების იძულებითი ემიგრაცია, რაც ორივე შემთხვევაში გახლდათ ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური რეჟიმი, და რა როლი ითამაშა ამ ფენომენმა მათ ცხოვრებასა და შემოქმედებაში. რამდენად გაამართლა თითოეული მათგანის მაგალითზე ქვეყნის დატოვებამ და ახალ საცხოვრებელ გარემოში გადასვლამ და რა სახის პრობლემებს შეეჩვენენ ისინი. იქონია თუ არა გავლენა იძულებითმა ემიგრაციამ და გადასახლებამ მათ სამწერლობო ენაზე.

ჩვენ ასევე ვაძარებთ პოლიტიკურ სისტემას განსხვავებულ გეოგრაფიულ სივრცესა და ისტორიულ ეპოქაში, რომელშიც გრიგოლ რობაქიძე და დანტე ალიგიერი მოღვაწეობდნენ და მათ შორის არსებულ მსგავსება-განსხვავებებს და პარა-

ლელს ვავლებთ ამ ავტორების როგორც ცხოვრებას, ისე შემოქმედებას შორის.

ჩვენი კვლევის მეთოდი გახლავთ ინტერდისციპლინარული ხასიათის, რადგან მიზნის მისაღწევად ვიყენებთ სოციოლინგვისტურ, შედარებით ლიტერატურათმცოდნეობით და ლინგვოკულტუროლოგიური კვლევის მეთოდებს.

კვლევის შედეგად მივალნიეთ ჩვენს მიზანს, ამ ავტორებზე უკვე არსებულ წყაროებსა და გამოკვლევებზე, ემიგრაციასა და კონკრეტული პოლიტიკური რეჟიმების შესახებ ინფორმაციებზე დაყრდნობით. დავასკვნით, რომ მწერლებსა და პოეტებს ყოველთვის ზღუდავთ გარკვეული სახის სისტემა და ეს მუდმივად აისახება მათსავე შემოქმედებაზე. ჩვენს შემთხვევაში ამ ასახვამ უდიდესი წვლილი შეიტანა დანტე ალიგიერისა და გრიგოლ რობაქიძის მსოფლიო დონის მწერლად და პოეტად ჩამოყალიბებაში.

ლიტერატურა:

- ახვლედიანი, ც., ჭავჭავაძე მ. (2011). იტალიური ენის ისტორია. თბილისი: გამომცემლობა „მერიდიანი“.
- გამყრელიძე, თ. (2008). თეორიული ენათმეცნიერების კურსი. თბილისი: „თსუ გამომცემლობა“.
- გოგოლაშვილი, ნ. (2010). კომენტარები გრიგოლ რობაქიძის წიგნზე „მუსოლინი“. თბილისი: გამომცემლობა „არტანუჯი“.
- ფანჯიკიძე, დ. (2006). კომენტარები გრიგოლ რობაქიძის წიგნზე „პიტლერი“. თბილისი: გამომცემლობა „საარი“.
- კამერონ, დ. Cameron, D. (1990). Demithologizing sociolinguistics: why language does not reflect society, in *Ideologies of Language*. London: Publisher “Routledge”.
- ბრუნი, ლ. Bruni, L. (1987). *Le vie di Dante e del Petrarca*, a cura di A. Lanza. Roma: “Archivio Guidolzzi”.
- მილიორინი, ბ. Migliorini, B. (2001). *Storia della lingua italiana*. Firenze: “Bompiani”.
- პასკუინი, ე. Pasquini, E. (2001). *Dante e le figure del vero, La fabbrica della commedia*. “Ed. Mondadori”.

THE IMPACT OF FORCED EMIGRATION AND EXILE ON THE WORKS OF ITALIAN AND GEORGIAN WRITERS

/On the example of the life and work of the Italian poet Dante Alighieri and the Georgian writer Grigol Robakidze/

Mariam Nachkebia

Nino Tsertsvadze

Ilia State University
Faculty of Arts and Sciences

Keywords: *Exile, emigration, political regime, Dante Alighieri, Grigol Robakidze*

In the present article we review the impact of forced emigration and resettlement on the creative work of the Italian poet Dante Alighieri and the Georgian writer Grigol Robakidze, based on their life and work.

Our aim is to investigate what caused the forced exile of the above-mentioned authors, which in both cases was the existing political regime, and what role this phenomenon played in their lives and creative work. How justified it was for each of them to leave the country and move to a new habitat and what kind of problems they encountered; whether the forced emigration and exile had an impact on their literary language or not.

We also compare the political system of the different geographical spheres and historic epochs in which Grigol Robakidze and Dante Alighieri lived, and the similarities and differences between them. We also draw parallels between the personal life of these authors and their creative work. The method of our research is of interdisciplinary character. To achieve the aim we have used sociolinguistic, comparative literary and linguo-culturological methods of research.

As a result of our research, we have achieved our goal based on the sources and studies related to forced emigration and exile, as well as information on certain political regimes. We have concluded that some kind of system always limits writers and poets, which is constantly reflected on their work. In our case, this reflection made a great contribution to the world fame of Dante Alighieri and Grigol Robakidze.

References:

- Akhvlediani, Ts. Javakhidze M. (2011). *Italiuri enis istoria* [History of the Italian Language]. Tbilisi: Publisher "Meridiani".
- Gamkrelidze, T. (2008). *Teoriuli enatmecnierebis kursi* [A Course of Theoretical Linguistics]. Tbilisi: "TSU Publishing House".
- Gogolashvili, N. (2010). *Komentarebi Grigol Robakidzis wignze "Musolini"* [Comments on Grigol Robakidze's book "Mussolini"]. Tbilisi: Publisher "Artanuji".
- Panjikidze, D. (2006). *Komentarebi Grigol Robakidzis wignze "Hitleri"* [Comments on Grigol Robakidze's book "Hitler"]. Tbilisi: Publisher "Saari".
- Cameron, D. (1990). *Demithologizing sociolinguistics: why language does not reflect society*, in *Ideologies of Language*, London: Publisher "Routledge".
- Bruni, L. (1987). *Le vie di Dante e del Petrarca*, a cura di A. Lanza. Roma: "Archivio Guido Izzi".
- Migliorini, B. (2001). *Storia della lingua italiana*. Firenze: "Bompiani".
- Pasquini, E. (2001). *Dante e le figure del vero, La fabbrica della commedia*. "Ed. Mondadori".

დანტეს პარადიგმა ისტორიული ემიგრაციის დისკურსში

რუსუდან ნიშნიანიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: დანტე, კ. გამსახურდია, ისტორიული ემიგრაცია, დეისპიხედი, ქუჩუკ-ნაიბი

მსოფლიო კლასიკა. არიან ავტორები, რომელთა თაობაზეც უნდა იცოდე, არის წიგნები, რომლებიც ერთხელ მაინც უნდა წაიკითხო. დანტე ალიგიერიც ამ „აუცილებლობის“ სივრცეში მოიაზრება.

ერთი მოგონება ბევრისთვისაა ცნობილი. მისი ავტორი კონსტანტინე გამსახურდიაა, გერმანიაში ყოფნის დღეებს აღიდგენს; საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა პირველ ნაბიჯებს დგამს. აკაკი ჩხენკელის მიმართ განსხვავებული დამოკიდებულება აქვს; ამ ორი ადამიანის ურთიერთობა ფორმალური ეტიკეტით არ ამოწურულა. იმ მოულოდნელ შეთავაზებასაც ხაზგასმით იტყვის, როცა საგარეო საქმეთა მინისტრმა ერთი წლით მივლინება და ორი ათასი გირვანქა სტერლინგი შესთავაზა იტალიაში წასასვლელად და დანტეს „ღვთაებრივი კომედიის“ თარგმნის ხელშესაწყობად. რაკი გამსახურდიამ იტალიური ენა იცოდა, ჩხენკელი თვლიდა, რომ ყოველ კულტურულ ერს თავის თაროზე ეს წიგნი უნდა ჰქონოდა.

საქართველოს პირველმა დემოკრატიულმა რესპუბლიკამ არსებობა საბედისწეროდ შეწყვიტა. ქვეყნის პოლიტიკური თუ ინტელექტუალური ნაწილი უცხოეთში გაიფანტა. ქართული ისტორიული ემიგრაცია არაერთ პრობლემას ეხმიანებოდა, განიხილავდა სოციალურ თუ ეკონომიურ საკითხებს საქართველოში თუ მის ფარგლებს გარეთ. ამ არეალში რა ადგილი შეიძლება ეჭიროს დანტეს, ან კიდევ ზემოხსენებულ კონტექსტში

რა დატვირთვას უნდა გულისხმობდეს ის. თემათა სხვადასხვაობა მრავალფეროვან სურათს ქმნის. ემიგრაციაში განსხვავებული მოსაზრებების ადამიანები არიან (თუნდაც ისინი ერთი პარტიის წარმომადგენლები იყვნენ). განსხვავებულია, ვთქვათ ასეც, შეფასებითი, ფსიქოლოგიური თუ გეოგრაფიული მანძილი.

როგორც ვთქვი, დანტეს „მოხმობა“ თუ „დამოწმება“ სხვადასხვა კონტექსტში ხდება. არცთუ იშვიათად, ის მხოლოდ მოხსენიებულია მსოფლიო კლასიკოსთა ჩამონათვალში; მაგალითები: რევაზ გაბაშვილი „პარიზის საზოგადოებაში“ წაიკითხავს მოხსენებას „რუსთაველი და ზოგი აღმოსავლურ-დასავლური პარალელები“. მცირე რეპორტაჟს გაზ. „თეთრი გიორგის“ #87 ფურცლებზე წაიკითხავს საფრანგეთში ქართველი მკითხველი 1935 წელს.

როცა მიხეილ წერეთელი წერილს გამოაქვეყნებს „ცოტა რამ ვეფხის-ტყაოსნისა“, პომეას „მსოფლიო-ხედვის“ წიგნს დაარქმევს და პარალელურად, შექსპირის, დანტეს, ვაგნერის ნაწარმოებებს დაასახელებს. არა მხოლოდ რუსთაველისადმი დაწერილ წერილში, არამედ იმაშიც „მგოსანი -აკაკი წერეთელი“ როცა გერმანელ კოლეგას გამოეპასუხება და გარკვეული კონტექსტი დაჭირდება, ჩამოთვლის: დანტე და შექსპირი, ბაირონი და სერვანტესი, ვიკტორ ჰიუგო და ტოლსტოი, ფირდოუსი და რუსთაველი.

დიდი მეცნიერი, რუსთველოლოგი ვიკტორ ნოზაძე, პარიზში საგანგებო გამოცვლევას დაწერს „დანტე - რუსთაველი“.

პარიზში გამოიცემა ლადო ბელიაშვილის ორი მცირეფორმიანი წიგნიც: „რუსთველის და დანტეს იდუმალი“ სიტყვა პირველი, 1956წ. და „რუსთველის და დანტეს იდუმალი“ სიტყვა მეორე, 1957წ.

ამჯერად, ემიგრაციაში გამართულ ერთ დისკურსზე ვისაუბრებ. იდეალი და მოცემული რეალობა - აი, ის გზაჯვარედინი, როცა მათი მოსაზრებები გადაიკვეთება. საინტერესოა მეოცე საუკუნის ქართულ მწერლობაზე საუბრისას თანამედროვეობასთან დაკავშირებით დანტეს პარადიგმა.

ლეისპირელის „წერილები ლიტერატურაზე. სამხატვრო პოლიტიკა“ გაგრძელებებით იბეჭდებოდა საფრანგეთში, კერძოდ, პარიზში გამოშვალ გაზეთში „ბრძოლის ხმა“. ის საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის საზღვარგარეთული ბიუროს ყოველთვიური ორგანო გახლდათ. თუმცა პერიოდულობის დაცვა ხშირად ვერ ხერხდებოდა. 1938-1940 წლებში იგი გადაკეთდა ჟურნალად. წერილი, რომლის თაობაზეც ვისაუბრებთ, დაიბეჭდა გაზეთის ფურცლებზე - 1937 წლის #68, #70, #71. როგორც სათაურიდან ჩანს, ავტორს ის „პოლიტიკა“ აინტერესებს, რომლის დაკანონებასაც არსებული ხელისუფლება ცდილობს. აქვე აღვნიშნავ, რომ ავტორს მკვეთრად უარყოფითი დამოკიდებულება აქვს საქართველოში დაწერილ ნაწარმოებებთან და დანტესაც მოიხსენიებს. ნეგატიურია შთაბეჭდილება, რომელსაც ის არაერთი მხატვრული ტექსტის და ავტორის მიმართ გამოხატავს.

ჟურნალი „სოციალისტური აზრი“ (გამოდიოდა პარიზში 1934-1939 წლებში და იყო ქართული სოციალ-დემოკრატიული ორგანო) დაბეჭდავს ქუჩუკ-ნაიბის საპასუხო წერილს. ის საინტერესო იმითაცაა, რომ ეპიგრაფად დანტეს სიტყვები უძღვის და თავად წერილიც დანტეს სტრიქონებით მთავრდება. ქუჩუკ-ნაიბის „წერილი მეგობარს“ დაიბეჭდა ჟურნალის #8 ნომერში 1937 წელს. ზემოთ ერთპარტიულობა ვახსენეთ. გავიმეორებ, პარტიულად შესაძლოა, ერთ მსოფლმხედველობას იზიარებენ, მაგრამ ფასეულობებთან დაკავშირებით სხვადასხვაგვარად აზროვნებენ. ქუჩუკ-ნაიბი (*ოჩივე შემთხვევაში, ჩასაკვიჩვიდია, ფსევდონიმებთან გვაქვს საქმე, ხომლებიც ამ ეჭაპზე დაგენიდი ახაა*) არცერთ ავტორს კონკრეტულად არ ეხება, მაგრამ ობიექტურად ხსნის იმ რეალობას, რომ სხვა ლიტერატურული ტექსტების გამოქვეყნების შესაძლებლობის ქონისთვის ამ დათმობებზე მიდიოდნენ და „ხარკსაც“ იხდიდნენ. იოლია თქვა, ეს „ხარკი“ კონკრეტულად მათ შემოქმედებას აზარალებსო. ასე რომ არა, იქნებოდა ერთი დიდი სიცარიელე, რომლის შესახებ საუბარიც კი გაუგებრობას გამოიწვევდა.

ისტორიულ ემიგრაციაში დაწყებული დისკურსი, ალბათ, თავის გაგრძელებას იპოვიდა, მაგრამ პრესის ფურცლებს ის აღარ შემოუნახავს.

ლიტერატურა:

- გაბაშვილი, რ. (1935). რუსთაველი და ზოგი აღმოსავლურ-დასავლური პარალელები, 2. პარიზი. „თეთრი გიორგი“, 87.
- გამსახურდია, კ. (1991). 1917-1924 ლანდებთან ლაციცი, 8. თბილისი. „ლიტერატურული საქართველო“, 29.
- ლუისპირელი. (1937). წერილები ლიტერატურაზე. სამხატვრო პოლიტიკა, 3-4, 2-4, 3-4. პარიზი. „ბრძოლის ხმა“, 68, 70, 71.
- ქუჩუკ-ნაიბი, (1937). წერილი მეგობარს, 10-15. პარიზი. „სოციალისტური აზრი“, 8.
- წერეთელი, მ. (1935). მგოსანი - აკაკი წერეთელი, 3. პარიზი. „დამოუკიდებელი საქართველო“, 109.
- წერეთელი, მ. (1938). ცოტა რამ ვეფხის-ტყაოსნისა, 4. პარიზი. „თეთრი გიორგი“, 102.

DANTE'S PARADIGM IN THE DISCOURSE OF HISTORICAL EMIGRATION

Rusudan Nishnianidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *Dante, K. Gamsakhurdia, historical emigration, Leispireli, Kuchuk-Naib*

World Classics. There are authors you should know about, there are books you should read at least once. Dante Alighieri is also considered in this space of "necessity".

One memory is known to the public. Its author is Konstantine Gamsakhurdia, restoring the days of his stay in Germany; The Democratic Republic of Georgia is taking the first steps. He has a different attitude towards Akaki Chkhenkeli; the relationship between these two people does not end with a formal etiquette. The sudden offer will also be highlighted when the Foreign Minister offers him a one-year business trip and two thousand pounds sterling to go to Italy and facilitate the translation of Dante's "Divine Comedy". As Gamsakhurdia knew Italian, Chkhenkeli believed that every cultural nation should have this book on the shelf.

Georgia's first democratic republic fatally ceased to exist. The political or intellectual part of the country was scattered abroad. Georgian historical emigration responded to a number of problems, discussing social or economic issues in Georgia and abroad. What place can Dante occupy in this area, or even in the above context what load should he imply. The variety of themes creates a diverse picture. There are people of different views in emigration (even if they were representatives of one party). Psychological and geographical distances are evaluative.

As I said, Dante's "recitation" or "testimony" takes place in different contexts. Often, it is only mentioned in the list of world classics. Examples: Revaz Gabashvili will read the report "Rustaveli and Some East-West Parallels" in "Paris Society". A small report on page # 87 of the newspaper "Tetri Giorgi" (White George) will be read by the Georgian readers residing in France in 1935.

When Mikheil Tsereteli publishes a letter "A Little about Vepkhistkaosani", he names the poem "World-Vision" and, at the same time, he the works of Shakespeare, Dante and Wagner. Not only in the letter to Rustaveli, but also in the "Poet - Akaki Tsereteli" when he responds to his German counterpart and needs some context, he lists: Dante and Shakespeare, Byron and Cervantes, Victor Hugo and Tolstoy, Firdaus and Rustaveli.

The great scientist, Rustvelologist, Viktor Nozadze will write an extraordinary study in Paris, "Dante - Rustaveli".

Two short books by Lado Beliashvili are also published in Paris: "The Mystery of Rustaveli and Dante", the first word, 1956, and the second word, "The Mystery of Rustaveli and Dante", 1957.

This time, I will talk about one discourse held in emigration. Ideal and the given reality - this is the crossroads where their opinions intersect. Speaking of twentieth-century Georgian literature, Dante's paradigm in relation to modernity is interesting.

Leispirelli's "Letters on Literature" and "Art Politics" were published in sequels in the French newspaper "Voice of Struggle" published in Paris. It was the monthly organ of the Foreign Bureau of the Georgian Social-Democratic Workers' Party. However, maintaining periodicity was often not possible. In 1938-1940 it was transformed into a magazine. The letter we are talking about was published in the newspaper - # 68, # 70, # 71 of 1937. As the title suggests, the author is interested in the "politics" that the current government is trying to legitimize. I also note that the author has a sharply negative attitude towards the works written in Georgia and he also mentions Dante. His impression regarding a number of literary texts and authors is negative. The magazine "Socialist Thought" (which was published in Paris in 1934-1939 and was a Georgian social-democratic magazine) will

publish a response letter from Kuchuk-Naib. It is also interesting that the epigraph is preceded by Dante's words, and the letter itself ends with Dante's lines. Kuchuk-Naib's "A Letter to a Friend" was published in issue # 8 of the magazine in 1937. We mentioned a one-party rule above. I will repeat, as a party they may share one worldview, but they think differently about values. Kuchuk-Naib (in both cases, of course, we are dealing with pseudonyms) does not refer to any of the authors specifically, but objectively explains the reality which urged them to make these concessions and pay "tribute" for the possibility of publishing other literary texts. It is easy to say that this "tribute" specifically harms their creativity. Without it there would be one big gap and even talking about it would be incomprehensible.

The discourse that began in the historical emigration should have had its continuation, but it is no longer preserved in the press.

References:

- Gabashvili, R. (1935), Rustaveli da zogi aghmosavlur-dasavluri paralelebi, [Rustaveli and some East-West parallels], 2, Paris. "White George", 87.
- Gamsakhurdia, K. (1991), 1917-1924 Landebtan Iacici [Flattering with Ghosts], 8 Tbilisi. "Literary Georgia", 29.
- Leispirelli. (1937), Tserilebi literaturaze. Samkhatvro politika [Letters on Literature. Art Politics, 3-4, 2-4, 3-4. Paris. "The Voice of Struggle", 68, 70, 71.
- Kuchuk-Naib, (1937), Tserili Megobars, [A Letter to a Friend], 10-15. Paris. "Socialist Thought", 8.
- Tsereteli, M. (1935), Mgosani - Akaki Tsereteli, [Poet - Akaki Tsereteli], 3. Paris. "Independent Georgia", 109.
- Tsereteli, M. (1938), Tsota ram Vepkhis-Tkhaosnisa [A Little about Vepkhistaosani], 4. Paris. "White George", 102.

დანტე და ბაირონი მთარგმნელობით სივრცეში - ქართული ნარატივი

თინათინ სიხარულიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
დოქტორანტი თარგმანმცოდნეობაში

საკვანძო სიტყვები: დანტე, ბაირონი, გამსახუხდია

იტალიელი პოეტის - დანტე ალიგიერის (1265-1321) „ღვთაებრივმა კომედიამ“ (1320) საუკუნეების განმავლობაში უდიდესი ზეგავლენა მოახდინა მსოფლიოს პოეტთა შემოქმედებაზე. მის „ღვთაებრივ კომედიას“ არამცთუ თარგმნიდნენ სხვადასხვა ენაზე, არამედ განავრცობდნენ კიდევაც. სათაურში მითითებული საკითხი სამ ქვეთემად შეიძლება გამოვყოთ: 1. დანტეს ბიოგრაფია და შემოქმედება საქართველოში ახლად მიკვლეული დავით ონიაშვილის საარქივო მასალის მიხედვით, ფრაგმენტი გამოუქვეყნებელი წერილისა; 2. ბაირონის პოემა „დანტეს წინასწარმეტყველება“; 3. დანტეს „ღვთაებრივი კომედია“. ქართული თარგმანის ისტორიისათვის.

დანტე ალიგიერის სახელი ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში იყო ცნობილი ქართველი მკითხველი-საზოგადოებისათვის, ხოლო XX საუკუნეში მისი ბიოგრაფიით დაინტერესება დაკავშირებულია ქართველი რეპრესირებული პოლიტიკური მოღვაწის, მთარგმნელ დ. ონიაშვილის (1883-1937), სახელთან. დავით ონიაშვილი ფლობდა ბევრ ენას, კითხულობდა ორიგინალში გამოჩენილ უცხოელ მწერალთა ნაწარმოებებს, თარგმნიდა და ცდილობდა, პოპულარიზაცია გაენია მათთვის ქართულ სინამდვილეში. დ. ონიაშვილის შთამომავლის - მაია თვარაძის საოჯახო არქივში მივაკვლიეთ დ. ონიაშვილის დაუმთავრებელ სტატიას, რომელიც მოიცავს დანტე ალიგიერის ბიოგრაფიის ფრაგმენტებს. აშკარაა, რომ დ. ონიაშვილი კარგად იცნობდა, როგორც დანტე

ალიგიერის ბიოგრაფიას, ისე მის შემოქმედებასაც. ამდენად, წინამდებარე ნაწყვეტში წარმოდგენილია დანტეს მოკლე ბიოგრაფია და „ღვთაებრივი კომედიის“ მოკლე შინაარსის დასათაურება. ჩვენთვის უცნობია, რა წყაროთი უნდა ესარგებლა დ. ონიაშვილს, მაგრამ აშკარად იგრძნობა მისი ღრმა ერუდიცია, ფაქტებთან პირუთვნელი მიდგომა და ზოგადი ანალიზი.

1816 წლის შემდგომ, იტალიაში ყოფნის პერიოდში, საბერძნეთში გამგზავრებამდე, ბაირონი ღრმად ეცნობა იტალიასა და მის კულტურას. 1819 წელს ის განსაკუთრებულად ინტერესდება რავენათი და დანტეს შემოქმედების გაცნობის შემდგომ ებადება აზრი, შექმნას ნაწარმოები დანტეს განდევნილობის სიუჟეტზე. ასე შეიქმნა პოემა სახელწოდებით „დანტეს წინასწარმეტყველება“ (“The Prophecy of Dante”);

ბაირონის „დანტეს წინასწარმეტყველება“ მიძღვნისა და ოთხი სიმღერისგან შედგება და მასში დანტეს პირით გაჟღერებულია აზრი, გაფრთხილება იტალიელი ერის მიმართ, რომ გაერთიანების გარეშე დიდი უბედურება ელით. ის დაწერილია დანტესეული სალექსო ზომით, რომლის იტალიური სახელწოდებაცაა “Terza Rima” და ერთგვარად წარმოადგენს მეტრულ ექსპერიმენტს.

ბაირონის პოემის - „დანტეს წინასწარმეტყველების“ შექმნა დაკავშირებული იყო დიდ სირთულეებთან. ქართულ ენაზე აღნიშნული პოემა არ არის თარგმნილი (არსებობს მხოლოდ მოცემული პოემის ანონიმური რუსული თარგმანი, რომელიც გამოცემულია სტრელობიცკის მულტიმედიური ელ-წიგნის სახით და მოითხოვს საავტორო უფლებების მკაცრად დაცვას), მაგრამ ის საინტერესოა ბაირონის მგზნებარე სულისკვეთების, თავისუფლებისმოყვარეობის ახლებური გააზრების თვალსაზრისით. როგორც თვითონ ბაირონი აღნიშნავს მიძღვნაში, იგი თავის პოეტურ მუზას იტალიელი მგოსნის მიბაძვით აჟღერებს, თუმც, ამავე დროს, ინდივიდუალურ ინტერპრეტაციასაც გვთავაზობს.

კონსტანტინე გამსახურდია (1893-1975) - დიდი ქართველი მწერალი და მთარგმნელი, 1928 წელს ჟურნალ „მნათობის“ ფურცლებზე სწორედ დ. ონიაშვილთან გამართულ დისკუსიაში იძლევა თავისებურ განმარტებას, თუ როგორ უნდა ითარგმნოს

დიდი უცხოელი ქართულად; ის ხაზს უსვამს, რომ საჭიროა მწერლის სტილის გათვალისწინება, წყარო ენისა და სამიზნე ენის სიღრმისეული ცოდნა და სიზუსტე თარგმნისას. იგი გადაჭრით უარყოფს თავისუფალ თარგმანს.

აშკარაა, სწორედ ამიტომ დ. ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედიის“ თარგმნისას კ. გამსახურდიამ ამჯობინა, მიემართა კონსტანტინე ჭიჭინაძისათვის (1891-1960), რომელიც იყო ცნობილი პოეტი და საზოგადო მოღვაწე და ითვლება ჯ. გორდონ ბაირონის ნაწარმოებების მთარგმნელად XX საუკუნეში. კ. გამსახურდიამ შესთავაზა პოეტს საკუთარი პნკარედი.

კონსტანტინე გამსახურდიას IX ტომის გამოცემის სქოლიოში მინიშნებულია, რომ „ჯოჯოხეთის“ ნახევარი თარგმნა კ. ჭიჭინაძემ კ. გამსახურდიას მიერ შესრულებული პნკარედის მიხედვით. კომენტარები შეადგინა კ. გამსახურდიამ. (კ. გამსახურდია, ტ. 9. 2007:157).

კ. გამსახურდიას კომენტარებში ჩანს არა მხოლოდ დიდი ერუდიცია, არამედ დანტეს ცხოვრება-შემოქმედების, მისი კომენტატორების ნააზრვეის ღრმა ცოდნა და ანალიზი.

ამგვარად, ჩვენ გავაერთიანეთ სამი თემა, რომლებიც უკავშირდება დანტეს სახელსა და საქართველოს. ვფიქრობთ, განხილული საკითხები საინტერესო უნდა იყოს დანტეს სპეციალისტებისა თუ თარგმანმცოდნე ანალიტიკოსებისათვის.

ლიტერატურა:

გამსახურდია, კ. (2007). თხზულებანი ათ ტომად. თარგმანი, ტომი 9, თბილისი: „საქართველოს მაცნე“.

თვარაძე, მ. საოჯახო არქივი.

DANTE AND BYRON IN THE TRANSLATION SPACE - GEORGIAN NARRATIVE

Tinatin Sikharulidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities, a PhD student in translation studies

Keywords: *Dante, Byron, Gamsakhurdia*

One of the famous Italian poets Dante Alighieri's (1265-1321) masterpieces called "The Divine Comedy" (1320) has had a great influence on the creative work of the poets throughout the world for centuries. Dante's "The Divine Comedy" was not only translated into various languages, but also it was expanded. The issue stated in the title can be divided into three sub-topics: 1. Dante's biography and creative work according to the recently found archival material of D. Oniashvili in Georgia, a fragment of an unpublished letter; 2. Byron's poem entitled "The Prophecy of Dante" (1821); 3. Dante's "The Divine Comedy" for the history of the Georgian translation. The name of Dante Alighieri was known to the Georgian readership in XIX century and in XX century a great interest in his biography is related to the name of the Georgian repressed political figure, translator D. Oniashvili (1883-1937). David Oniashvili spoke many languages, read the works of prominent foreign writers in the original, translated them and tried to popularize them in Georgia. In the family archive of D. Oniasvhili's descendant Maia Tvaradze we discovered the fragments of Dante Alighieri's biography in the unfinished article of D. Oniasvhili. It is obvious that the author was well acquainted with both Dante's biography and his creative work. "The Prophecy of Dante" consists of a dedication and four cantos. In his narrative poem Dante utters an opinion, appealing to the Italian nation to unify, otherwise a great calamity awaits the Italians.

Byron's poem "The Prophecy of Dante" was written in Dante's rhyming verse form, in Italian entitled "Terza Rima", which is a metrical experiment.

The creation of Byron's poem "Dante's Prophecy" was associated with great difficulties. This poem has not been translated into Georgian yet. There is only an anonymous Russian translation of this poem (published as an e-book by Strelbitsky, a multimedia publisher, and requires a strict regulation of the copyright), but it is interesting in terms of a new understanding of Byron's passionate spirit of freedom. As Byron himself pointed out, in the dedication, he echoed his poetic muse as an imitation of the great Italian poet, though the great romantic poet, Byron offered an individual interpretation of his poem.

The writer, translator Konstantine Gamsakhurdia (1893-1975), who was in the discussion with D. Oniasvhili in the magazine "Mnatobi" in 1928, explained adequately how to translate a great foreign poet's work into Georgian; namely, he pointed out that it was crucial to consider the style of the poet while translating from the source language into the target language. He resolutely rejected free translation.

It is obvious that while translating Alighieri's "The Divine Comedy", K. Gamsakhurdia uses the translation of the famous poet and public figure, Konstantine Chichinadze (1891-1960), who is considered to be the translator of the works of G. Gordon Byron in XX century. K. Gamsakhurdia offered the poet his word for word translation.

As K. Gamsakhurdia noted in a footnote of volume IX of his selected works, "half of the translation named "hell" was translated by K. Chichinadze according to K. Gamsakhurdia's word for word translation. The comments were made by K. Gamsakhurdia (K. Gamsakhurdia, v. 9, 2007:157).

The comments by K. Gamsakhurdia are made not only with great erudition, but also with deep knowledge and analysis of Dante's life, creative work and the thoughts of his commentators.

We have presented abovementioned three themes around Dante Alighieri in connection with Georgia and we think it should be useful to Dante’s specialists and translation analysts.

References:

- Gamsakhurdia, K. (2007). tkhzulebani at tomad. piesebi. targmani, t.9.
[Selected works in 10 volumes. Plays. Translation. v.9], Tbilisi,
“Sakartvelos Matsne”.
- Tvaradze, M. Family archive.

დიონისე არეოპაგელი და დანტე ალიგიერი

დენიზა სუმბაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
არეოპაგიტული სამეცნიერო ცენტრი

საკვანძო სიტყვები: დანტე ალიგიერი, დიონისე არეოპაგელი, პეტრე იბეჩი

არ არსებობს უფრო დიდი მაკავშირებელი ქართველი ხალხისა იტალიელ ხალხთან, ვიდრე დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედია“. საოცარი და მისტიკურია ჩვენ მიერ ნაგულისხმევი კავშირი ქართული და იტალიური სულისა: „ნუ გაცდები, რომ შეიძლო შვილმა სოფლისამ, ქეშმარიტების მისტიურის აგრე ჩანვდენა“ - წერს დანტე ალიგიერი არეოპაგიტული ტრაქტატების ავტორზე - დიონისე არეოპაგელზე თავის „ღვთაებრივ კომედიაში“ და ფაქტია, რომ ყოფიერების არეოპაგიტული შემეცნების მისეული შეფასება, ადამიანის, როგორც ამქვეყნიური არსების მიერ ნაწვდომ საოცრებად მიაჩნია.

დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედია“ არ არსებობს დიონისე არეოპაგელის ანგელოლოგიური მოძღვრების გარეშე, რამდენადაც „ღვთაებრივი კომედიის“ სიუჟეტური აღნაგობის კარკასი არეოპაგიტული მოძღვრების ანგელოლოგიაზე დაყრდნობილი. გამოაცალეთ „ღვთაებრივ კომედიას“ ეს კარკასი და დანტე ალიგიერის გმირები ჩამოცვივდებიან საკუთარი ზეციური საბრძანისიდან, რაც გვაფიქრებინებს და, სავსებით არ არის გამორიცხული, რომ დანტე ალიგიერის დიონისე არეოპაგელით აღფრთოვანებამ, ღმერთთან მისაახლებელ გზად და ხიდად შექმნილმა ანგელოსური იერარქიების მოძღვრებამ, ადამიანის გაანგელოზების ქრისტიანულმა ეთიკურმა იდეამ და თავისი უსაყვარლესი გმირის, ბეატრიჩეს, ანგელოსური არსებობის რწმენამ შთააგონა დანტეს მისი დიადი პოემის, „ღვთაებრივი კომედის“, მთელი ეს ზეციური სიუჟეტური ქარგა.

ევროპულმა მეცნიერულმა კვლევებმა საუკუნეების განმავლობაში მიაგნეს და იკვლიეს დიონისე არეოპაგელის სახელით მეექვსე საუკუნიდან ცნობილი ტრაქტატების ავტორის ნამდვილი ვინაობა და დაასაბუთეს, რომ დიონისე არეოპაგელი მხოლოდ ფსევდონიმი იყო ე.წ. „არეოპაგიტული ტრაქტატების“ გასაიდუმლოებული ავტორისა. მხოლოდ მეოცე საუკუნეში მიაგნო და ერთმანეთისაგან დამოუკიდებლად დაასაბუთა ორმა აკადემიკოსმა, ქართველმა შალვა ნუცუბიძემ, და ბელგიელმა, ერნესტ ჰონიგმანმა, რომ არეოპაგიტული ტრაქტატების ავტორი „დიონისე არეოპაგელი“ სინამდვილეში იყო ბიზანტიის იმპერიაში სახელგანთქმული ერთ-ერთი დიდი მამა ქრისტიანული ეკლესიისა, ბიზანტიის საიმპერატორო კარზე საქართველოს ერთგულების ნიშნად მძევლად წარგზავნილი, საიმპერატორო კარიდან ფარულად გადახვენილი და ბერად აღკვეცილი, საქართველოს უფლისწული, პეტრე იბერიელი.

DIONYSIUS THE AREOPAGITE AND DANTE ALIGHIERI

Denyza Sumbadze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Scientific Center of the Areopagitical Problems

Keywords: *Dante Alighieri, Dionysius the Areopagite, Peter the Iberian*

Dante Alighieri's "The Divine Comedy" cannot exist without Dionysius the Areopagite's angelological doctrine, because the framework of the plot of "The Divine Comedy" is established on the foundations of his angelology. If its foundations were undermined, Alighieri's heroes would fall down from the heavenly heights. It may lead us to the viewpoint (which, for its part, cannot be excluded,) that Dante's great admiration for Dionysius the Areopagite and his doctrine of angels' hierarchy, which is the bridge and the path towards the God, his Christian ethical view of a human being turning into an angel, and finally Dante's own faith in his beloved Beatrice's divinity, inspired the poet to create the heavenly plot of his "Divine Comedy".

It seems as if the deepest love and admiration of great fathers of the Georgian Orthodox Church for Paul the Apostle turned to Dionysius the Areopagite, the Apostle Paul's first follower, one of the wise men of Areopagus – the Supreme Court of Greece. The European scientists, based on scientific research that lasted for centuries, discovered the so-called "Corpus Aeropagiticum" known from the 6th Century and proved that Dionysius the Areopagite was only a pseudonym of the secretive author of the "Corpus Aeropagiticum". Only in the 20th century two Academicians: Georgian **Shalva Nutsubidze** and Belgian **Ernest Honigmann** proved independently that in reality the author of the work was Peter the Iberian, one of the renowned great fathers of the Christian Church in the Byzantine Empire, a hostage, sent to Constantinople as Georgia's sign of faithfulness, the Prince of Georgia who secretly left the Imperial Court and became a monk.

ჩეზარე პავეზეს ერთი ლექსის გაგებისათვის

(„Passerò per Piazza di Spagna“)

ნიკოლოზ შამუგია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: ჩეზარე პავეზე, კონსტანს ღოუღინგი, ჰიპადაგე

ჩეზარე პავეზეს „Passerò per Piazza di Spagna“ შედის კრებულში, რომლის ყველა ლექსი კონსტანს დოულინგს ეძღვნება, ვისაც მწერლის სიყვარულზე სიყვარულით არ უპასუხია. ამ ფაქტის გათვალისწინებით გასაგებია კრებულში შემავალი ლექსების ნაღვლიანი, სევდიანი განწყობა. თუმცა ამას ვერ ვიტყვით მხოლოდ ჩვენთვის საინტერესო ლექსზე: იგი საოცრად ოპტიმისტურია და გადმოგვცემს პოეტის ნატვრას, რა მოხდება გაზაფხულის ერთ მზიან დღეს. შედარებით მცირე მნიშვნელობის საკითხია, რას აღნიშნავს ლექსში სამჯერ ნახსენები სიტყვა „pietra“ და როგორ უნდა ითარგმნოს იგი. გაცილებით მნიშვნელოვანია ლექსის დასასრულისკენ შემდეგი სამი სტრიქონის სწორად გაგება:

„Il tumulto delle strade
sarà il tumulto del cuore
nella luce smarrita.“

ამ სტრიქონების სიტყვასიტყვით თარგმნა („ქუჩების ჩოჩქოლი იქნება გულის ჩოჩქოლი დაკარგულ შუქში“) ეწინააღმდეგება ლექსის ოპტიმისტურ განწყობას და შინაარსობრივად ვერ ესადაგება ვერც ლექსის მთლიანობას, ვერც ბოლო სტრიქონს, რომლის მიხედვითაც კონსტანსი პოეტს დახვდება ნათელი. გაუგებარია, რა არის „დაკარგული შუქი“. შუქი, სინათლე ხომ თავად კონსტანსია პოეტისათვის და ის ხომ მას ნათელი დახ-

ვდება. მაშ, როგორღა უნდა გავიგოთ „დაკარგული შუქი“? მიმანჩინია, რომ ამ პასაჟში გამოყენებულია ვერსიფიკაციული ფიგურა ჰიპალაგე (ინგლ. hypallage. ჩემთვის უცნობია ქართულენოვან სამეცნიერო ლიტერატურაში ამ ტერმინის ხმარება, ამიტომ მისი სახელი უშუალოდ ძველი ბერძნულიდან გადმოგვაქვს). ჰიპალაგეს ხშირად მიმართავდნენ ძველი ბერძენი პოეტები, მათგან გადაიღეს იგი ძველმა რომაელმა მწერლებმა, საიდანაც იტალიურმა მწერლობამაც იმემკვიდრა მისი გამოყენება:

„...Sorgon così tue dive / membra dall'egro talamo“ (უგო ფოსკოლო, „განკურნებულ მეგობარს“; სტრ. 7-8) – სიტყვა „egro“ („ავადმყოფობით გატანჯული“) გრამატიკულად დაკავშირებულია სიტყვასთან „talamo“ („საწოლი“), შინაარსობრივად კი ის უნდა დავუკავშიროთ სიტყვას „membra“.

„...di foglie un cader fragile“ (ჯოვანი პასკოლი, „ნოემბერი“; სტრ. 11) – სინამდვილეში იგულისხმება „un cadere di fragili foglie“.

საინტერესოა, გამოუყენებია თუ არა ოდესმე ჩეზარე პავეზეს ეს ვერსიფიკაციული ფიგურა. იკვთება, რომ მას ეს ვერსიფიკაციული ფიგურა გამოუყენებია ადრეც და თვით ამავე პოეტურ კრებულში შემავალ კიდევ ერთ ლექსშიც. ამიტომ მიმანჩინია, რომ აღნიშნული პასაჟი შინაარსობრივად უნდა გავიგოთ შემდეგნაირად: სიტყვა „smarrita“, მიუხედავად იმისა, რომ გრამატიკულად დაკავშირებულია სიტყვასთან „luce“, შინაარსობრივად უნდა დავუკავშიროთ სიტყვას „tumulto“ ფრაზაში „il tumulto del cuore“ – ქუჩის ჩოჩქოლი იქნება გულის ჩოჩქოლი და ეს უკანასკნელი დაიკარგება, გაქრება კონსტანსის სილამაზის ბრწყინვაში, მასთან შეხვედრის სინათლეში. ამგვარი გაგება ლექსს საერთო ოპტიმისტურ განწყობას უნარჩუნებს.

ლიტერატურა:

- Crosland, M. (1971). *Cesare Pavese: Selected Poems*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Davison, S. (1992). Cesare Pavese: *Passerò per Piazza di Spagna / I Will Pass through Piazza di Spagna*. "Chicago Review", 38 (3), 74-75.
- Muzzioli, F. (2004). *Le strategie del testo: introduzione all'analisi retorica della letteratura*. Roma: Meltemi editore.
- Williamson, A. (1997). Cesare Pavese: *Death Will Come and Look at Me with Your Eyes*. "American Poetry Review", 26 (5), 35-37.

TOWARDS AN INTERPRETATION OF CESARE PAVESE'S PASSERÒ PER PIAZZA DI SPAGNA

Nikoloz Shamugia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *Cesare Pavese, Constance Dowling, hypallage*

Cesare Pavese's poem *Passerò per Piazza di Spagna* is included in his posthumously published collection of love lyrics *Verrà la morte e avrà i tuoi occhi*, which is dedicated to Constance Dowling, who did not respond to the poet's love. Considering this fact, it is understandable that the poems of the collection resound with melancholic mood. However, this does not hold true for the poem in question: it is curiously optimistic and expresses the poet's wish about what will happen one sunny spring morning. A question of relatively minor importance is what the word *pietra* implies in the poem and how it should be translated. The question which bulks largest is the correct interpretation of the following three verses towards the end of the lyric:

Il tumulto delle strade
sarà il tumulto del cuore
nella luce smarrita.

A word for word translation of these verses belies the overall optimistic tone of the poem as well as its final line, which says that Constance will be standing bright on the threshold of her flat. It is unclear what the "lost light" is. For the poet, Constance is light herself and she will be standing there bright to receive him. How then should "lost light" be understood? Pavese seems to use hypallage here. Hypallage was common in ancient Greek and Latin literature. It was inherited by Italian poetry, too: *Sorgon così tue dive / membra dall'egro talamo* (Ugo Foscolo, *All'amica risanata*, vv. 7-8) – the word

egro, although grammatically linked to *talamo*, semantically modifies *membra*.

di foglie un cader fragile (Giovanni Pascoli, *Novembre*, v. 11) – the line should be understood as “un cadere di fragili foglie”.

Pavese seems to have employed this figure of speech not only in his earlier poems but also in another poem from the same collection. The passage under consideration should be understood in the following way: the word *smarrita*, though grammatically linked to *luce*, should be semantically linked to *tumulto* in the phrase *il tumulto del cuore* – the tumult of the streets will be the tumult of the heart, and the latter will disappear in the brilliance of Constance’s beauty. Such an interpretation is in line with the general optimistic mood of the poem.

References:

- Crosland, M. (1971). *Cesare Pavese: Selected Poems*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Davison, S. (1992). Cesare Pavese: Passerò per Piazza di Spagna / I Will Pass through Piazza di Spagna. “Chicago Review”. 38 (3). 74-75.
- Muzzioli, F. (2004). *Le strategie del testo: introduzione all’analisi retorica della letteratura*. Roma: Meltemi editore.
- Williamson, A. (1997). Cesare Pavese: Death Will Come and Look at Me with Your Eyes. “American Poetry Review”. 26 (5). 35-37.

გმირი ნოსტოსის გარეშე - ულისეს
(ოდისევსის) ბოლო მოგზაურობა
„ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით

ქეთევან ჩოხელი
ნინო ცერცვაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: დანტე ადიგიეჩი, ღვთაებრივი კომედია, ულისე
(ოდისევსი), ენეიდა, ნოსტოსი

ჩვენ ვიცნობთ ჰომეროსის ულისეს (ოდისევსს), როგორც გამორჩეულ ბერძენ მებრძოლს, „სიბრძნით ზევსის თანასწორ“, ცბიერ და მოხერხებულ გმირს. აღფრთოვანებას იწვევს მისი სიფრთხილე, წინდახედულობა, ძლიერება და, რაც მთავარია, ცოდნა. იმავდროულად, გაოგნებულნი ვრჩებით, როცა აღმოვაჩინებთ, რომ დანტე ადიგიერი „ღვთაებრივ კომედიაში“, კერძოდ, *ჯოჯოხეთის* მერვე, „თაღლით მრჩეველთა“ წრეში განამწესებს ჰომეროსის საყვარელ გმირს.

ოდისეაში აღწერილია კუნძულ ითაკის მმართველის, ოდი-სევსის, თავგადასავალი, რომელიც ტროის ომის დასრულების შემდეგ, ათი წლის განმავლობაში, ვერ შეძლებს სახლში დაბრუნებას, რადგან მისი გზა დანყვეილია ზღვის ღმერთის, პოსეიდონის, მიერ. *ოდისეა* სრულდება გმირის ითაკაში დაბრუნებით, რომელიც გაუსწორდება თავისი ცოლის, პენელოპეს, ხელისმთხოვნელებს და აღიდგენს პირვანდელ მდგომარეობას. დანტე კი სრულიად ცვლის ოდიხევსის (ულისეს) ისტორიას. სახლში დაბრუნების ნაცვლად, ბერძენი გმირი გადაწყვეტს, მიატოვოს საკუთარი სახლ-კარი და ოჯახი, რათა შეიცნოს ქვეშაირი. შესაბამისად, დანტესთან ვხვდებით ოდიხევსს (ულისეს), რომელიც არასდროს დაბრუნებულა ითაკაზე, გმირს *ნოსტოსის* (სახლში დაბრუნების) გარეშე. ჩვენი მიზანია გამოვიკვლიოთ,

რატომ გადაწყვიტა დანტემ შეეცვალა ოდისევსის (ულისეს) ისტორია და რატომ მოხვდა იგი *ჯოჯობეთის ჯურღმულში*.

კვლევის მიზნიდან გამომდინარე, განვიხილავთ ისეთი მნიშვნელოვანი ნაწარმოებების მიმართებებს, როგორებიცაა: დანტე ალიგიერის *ღვთაებრივი კომედია*, ჰომეროსის *ოდისეა* და ვირგილიუსის *ენეიდა*. ვიმსჯელებთ, რამ გამოიწვია ოდისევსის (ულისეს) დაღუპვა: ამპარტავნებამ, განუზომელმა ცნობისმოყვარეობამ თუ თაღლითურმა რჩევებმა.

ვიმედოვნებთ, აღნიშნული კვლევა მომავალში დაეხმარება ფილოლოგებსა და ლიტერატურათმცოდნეებს, ასევე, ბერძნული და იტალიური ლიტერატურის მოყვარულებს, თავიდან აღმოაჩინონ დანტეს ულისე- გმირი *ნოსტოსის* გარეშე.

ლიტერატურა:

- ალიგიერი, დანტე. (2016). *ღვთაებრივი კომედია*. მთარგმნ. კ. გამსახურდია. თბილისი: „პალიტრა L“.
- ბოსკო, უ. -Bosco, U. (1967). *L'Inferno*. Torino. „ERI“.
- ვირგილიუსი. (1976). *ენეიდა*. მთარგმნ. რომან მიმინოშვილი. თბილისი: „საბჭოთა საქართველო“.
- ჰომეროსი. (2015). *ილიადა*. მთარგმნ. ლევან ბერძენიშვილი. თბილისი: „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“.
- ჰომეროსი. (1986). *ოდისეა*. მთარგმნ. ზურაბ კიკნაძე, თამაზ ჩხენკელი. თბილისი: „ნაკადული“.

A HERO WITHOUT NOSTOS - THE LAST JOURNEY OF ULYSSES (ODYSSEUS) ACCORDING TO "THE DIVINE COMEDY"

Ketevan Chokheli
Nino Tsertsvadze

Ilia State University
Faculty of Arts and Sciences

Keywords: *Dante Alighieri, Divine Comedy, Ulysses (Odysseus), Aeneid, Nostos*

Homer's Ulysses (Odysseus) is known as a distinguished Greek warrior, "equal to Zeus in wisdom", a shrewd and resourceful hero. We admire his caution, foresight, strength and, most importantly, his knowledge. At the same time, we are amazed to discover that Dante Alighieri portrays Homer's favorite character in "The Divine Comedy", in particular, in the eighth circle of Hell, named *fraudulent counselors*. *The Odyssey* describes the adventures of Odysseus, the ruler of the island of Ithaca, who will not be able to return home for ten years after the end of the Trojan War, as his way is cursed by the god of the sea - Poseidon. *The Odyssey* ends with the return of the protagonist to Ithaca, who defeats the suitors who were competing for Penelope's hand in marriage and restores his original condition.

Dante completely changes the story of Odysseus (Ulysses). Instead of returning home, the Greek hero decides to leave his home and family seeking to gain eternal truth. Accordingly, with Dante we meet Odysseus (Ulysses), who never returned to Ithaca, the protagonist without *Nostos* (returning home). Our goal is to find out why Dante decided to change the story of Odysseus (Ulysses) and why he was thrown into the dungeon of hell.

For the purpose of the study, we discuss the references of such important works as: *The Divine Comedy* of Dante Alighieri, *The Odyssey*

of Homer and *The Aeneid* of Virgil. We will discuss what caused the death of Odysseus (Ulysses): arrogance, immeasurable curiosity or fraudulent advice.

We hope that in the future this research will help philologists and literary critics, as well as lovers of Greek and Italian literature, to rediscover Dante Ulysses - the protagonist without *Nostos*.

References:

- Alighieri, Dante. (2016). *Ghvtaebrivi Komedia* [Divine Comedy]. Trans. K. Gamsakhurdia. Tbilisi: „Palitra L“.
- Bosco, U. (1967). *Jojokheti*. [L'Inferno]. Torino. „ERI“.
- Homer. (1986). *Odisea* [Odyssey]. Translator Zurab Kiknadze, Tamaz Chkhenkeli. Tbilisi: „Nakaduli“.
- Homer. (2015). *Iliada* [Iliad]. Translator Levan Berdzenishvili. Tbilisi: „Bakur Sulakauri Publishing House“.
- Virgil. (1976). *Eneida* [Aeneid]. Trans. Roman Miminoshvili. Tbilisi: „Soviet Georgia“.

დანტე აქტუალური პოეტი: ადამიანის ეპისტემიოლოგიური ძიების გზის რამდენიმე ასპექტი „ღვთაებრივი კომედიის“ მიხედვით

ნინო ცერცვაძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: დანტეს აქტუალობა, პიხოვნების
გხანსფოხმაცია, ეპისტემიოლოგიური ძიების გზა, მოქადაქეობიური
პასუხისმგებლობა

კაცობრიობის ისტორიაში მუდმივი პოლემიკის საკითხს წა-
რმოადგენს პასუხის ძიება ისეთ მნიშვნელოვან საკითხზე, თუ
როგორი უნდა იყოს ადამიანის ეპისტემიოლოგიური ძიების გზა.

აღნიშნული საკითხი უფრო მეტ აქტუალობას იძენს ახლა,
როდესაც ჩვენ ვცხოვრობთ კაცობრიობის ეპოქალურ, გარდა-
მტებს მომენტში, რომელიც თანამედროვე ევროპული თეორი-
ებით განისაზღვრება, როგორც კრიზისი, რაც თვალნათელს
ხდის სულიერი, უფრო მეტიც, ანთროპოლოგიური ღირებულე-
ბების ნგრევის პროცესს და პირველად მოიცავს ადამიანური
ცხოვრების ყველა განზომილებას.

მოსხენების მიზანია ამ რთულ ისტორიულ მომენტში, რო-
მელშიც მთელი მსოფლიო და თითოეული ინდივიდია მოქცეუ-
ლი, დავინახოთ, არის თუ არა უდიდესი პოეტი და მოაზროვნე,
დანტე ალიგიერი, დღესაც აქტუალური ავტორი. გვიჩვენებს თუ
არა დანტე, როგორი უნდა იყოს ბედნიერების ის გზა, რომელიც
თითოეულმა ადამიანმა უნდა გაიაროს დღესაც, რათა თავი და-
აღწიოს „უსიერ ტყეში“ დაკარგული, შეშინებული და „ალტერ
ეგოზე“ კონცენტრირებული ინდივიდის მდგომარეობას.

გამომდინარე იქიდან, რომ საკვლევი საკითხის ამგვარად
დასმა მეტად აქტუალური და თანამედროვეა, მოხსენების მი-
ზანია წარმოაჩინოს, თუ რა მინიშნებებს პოულობენ თანამე-

დროვე იტალიელი ლიტერატურის კრიტიკოსები აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით დანტე ალიგიერის პოეტურ შედეგში „ღვთაებრივ კომედიაში“.

მოხსენება მიზნად ისახავს, დანტესთან ერთად ვიმოგზაუროთ "კომედიაში", არა მხოლოდ მის ამაღლებულ ხელოვნებაში, არამედ მის შიდა სიმბოლიკაში, ნაწარმოების ღრმა პლასტებსა და შრეებში იმისთვის, რომ უპირველეს ყოვლისა დავინახოთ, როგორ გვესაუბრება პოეტი ადამიანის ცხოვრების საზღვრისა და ზოგადად ჭეშმარიტებაზე; აგრეთვე, ვნახოთ, როგორ უნდა მოხდეს თითოეული ინდივიდის შინაგანი ტრანსფორმაცია იმგვარად, რომ მან „დაბადოს“ საკუთარ თავში მოქალაქე, რაც დანტეს მიხედვით წარმოადგენს, ამავე დროს, მთელი საზოგადოების კოლექტიური ტრანსფორმაციის საწინდარს.

მოხსენება ეფუძნება ჯანი ვაკელის, ალდო ონორატის, ფრანკო ნემბრინის და დანტეს შემოქმედების სხვა წამყვანი მკვლევრების ზოგიერთ მოსაზრებას და მიზნად ისახავს მათ თავმოყრასა და განვრცობას.

ლიტერატურა:

- ალიგიერი, დანტე. (2016). ღვთაებრივი კომედია. მთარგმნ. კ. გამსახურდია. გამომც. „პალიტრა L“.
- ვაკელი, ჯ. - Vacchelli, G. (2021). L'«attualità» dell'esperienza di Dante. Un'iniziazione della«Commedia». Nuova edizione, Mimesis Edizioni, MONDADORI.
- ვაკელი, ჯ. - Vacchelli, G. (2020). Dante e la selva oscura (Calligrammi), Edizioni Lemma Press.
- ვაკელი, ჯ. - Vacchelli, G. (2020). L'inconscio è il mondo là fuori. Dieci tesi sul capitalocene: pratiche di liberazione. Mimesis Edizioni, MONDADORI.
- ვაკელი, ჯ. - Vacchelli, G. (2015). Gianni Vacchelli: Dante. <https://www.youtube.com/watch?v=lgvjNhjdAw>
- ვაკელი, ჯ. - Vacchelli, G. (2021). Perché leggere Dante oggi? - Dantedi 25 marzo 2021 <https://www.youtube.com/watch?v=oWif9JMaOHs>
- ნემბრინი, ფ. - Nembrini, F. (2011). Dante, poeta del desiderio. Conversazioni sulla Divina Commedia. 1: Inferno. Itaca (castel Bolognese).
- ნემბრინი, ფ. - Nembrini, F. (2012). Dante, poeta del desiderio. Conversazioni sulla Divina Commedia. 2: Purgatorio. Itaca (castel Bolognese).
- ნემბრინი, ფ. - Nembrini, F. (2013). Dante, poeta del desiderio. Conversazioni

sulla Divina Commedia. 3: Paradiso. Itaca (castel Bolognese).

ნემბრინი, ფ. - Nembrini, F. (2021). In cammino con Dante, Garzanti Libri.

ნემბრინი, ფ. - Nembrini, F. (2000). "Nel mezzo del cammin". Puntata 1.TV 2000. https://www.youtube.com/results?search_query=nel+mezzo+del+cammin+puntata+1

ონორატი, ა. - Onorati, A. (2017). Canto per canto: manuale dantesco per tutti. Edizione Società Dante Alighieri.

ონორატი, ა. - Onorati, A. Canto per Canto. (2021). Edizione Società Dante Alighieri. <https://www.dante.global/it/cultura/promozione-culturale/canto-per-canto>

DANTE - THE CURRENT POET: SEVERAL ASPECTS OF THE HUMAN EPISTEMOLOGICAL SEARCH PATH ACCORDING TO “THE DIVINE COMEDY”

Nino Tsertsvadze

Iliia State University
Faculty of Arts and Sciences

Keywords: *Dante’s relevance, personality transformation, the path of epistemological search, civil responsibility*

The issue of constant controversy in the history of mankind is the search for an answer to such an important question as what the path of human epistemological search should be like.

This issue is gaining more urgency now that we live in an epochal, turning point of humanity, defined by modern European theories as a crisis, which reveals the process of destruction of spiritual and, what is more, anthropological values, and encompasses all dimensions of human life for the first time.

The purpose of the report is to see whether the greatest poet and thinker, Dante Alighieri, is still relevant today, in this difficult historical moment in which the whole world and each individual is involved; and whether Dante shows what the path of happiness should be like – the path that every person must go through today in order to get rid of the condition of an individual who is lost in the “vast forest”, frightened and concentrated on the “alter ego”.

Given that presenting the research problem in this way is very relevant and modern, the purpose of the report is to show what hints the critics of modern Italian literature find in this regard in the poetic masterpiece of Dante Alighieri – “The Divine Comedy”.

We aim to travel with Dante in the “Comedy”, not only within his sublime art, but also in its inner symbolism, in the deep strata and layers of the work; to see, first of all, how the poet speaks to us

about the meaning of human life and the truth in general, as well as to reveal how the internal transformation of each individual must take place in such a way that he “gives birth” to himself as a citizen, which, according to Dante, is at the same time the precondition for the collective transformation of the whole society. The paper focuses on some estimations from the latest studies of Gianni Vacchelli, Aldo Onorati, Franco Nembrini, and of leading Italian scientists and other researchers of the creative work of Dante, which we seek to integrate and expand, based on some important quotations from “The Divine Comedy

References:

- Alighieri, Dante. (2016). *Ghvtæbrivi Komedia (Divine Comedy)*. Trans. K. Gamsakhurdia. Publisher “Palitra L”.
- Vacchelli, G. (2021). L’«attualità» dell’esperienza di Dante. Un’iniziazione della «Commedia». Nuova edizione, Mimesis Edizioni, MONDADORI.
- Vacchelli, G. (2020). *Dante e la selva oscura (Calligrammi)*, Edizioni Lemma Press.
- Vacchelli, G. (2020). *L’inconscio è il mondo là fuori. Dieci tesi sul capitalocene: pratiche di liberazione*. Mimesis Edizioni, MONDADORI.
- Vacchelli, G. (2015). Gianni Vacchelli: Dante. <https://www.youtube.com/watch?v=lGvjNhjdnAw>
- Vacchelli, G. (2021). Perché leggere Dante oggi? - Dantedì 25 marzo 2021 <https://www.youtube.com/watch?v=oWif9JMaOHs>
- Nembrini, F. (2011). *Dante, poeta del desiderio. Conversazioni sulla Divina Commedia. 1: Inferno*. Itaca (castel Bolognese).
- Nembrini, F. (2012). *Dante, poeta del desiderio. Conversazioni sulla Divina Commedia. 2: Purgatorio*. Itaca (castel Bolognese).
- Nembrini, F. (2013). *Dante, poeta del desiderio. Conversazioni sulla Divina Commedia. 3: Paradiso*. Itaca (castel Bolognese).
- Nembrini, F. (2021). *In cammino con Dante*, Garzanti Libri.
- Nembrini, F. (2000). “Nel mezzo del cammin”. Puntata 1. TV 2000. https://www.youtube.com/results?search_query=nel+mezzo+del+cammin+puntata+1
- Onorati, A. (2017). *Canto per canto: manuale dantesco per tutti*. Edizione Società Dante Alighieri.
- Onorati, A. *Canto per Canto*. (2021). Edizione Società Dante Alighieri. <https://www.dante.global/it/cultura/promozione-culturale/canto-per-canto>

წმ. მარკოზ მახარებლის წირვის იტალიური თარგმანის ტერმინოლოგიური კვლევა

მარია ქითანავა-ლობჯანიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: მახკობი, დიგუხგია, აღექსანდრია

წმ. მარკოზ მახარებლის ლიტურგია უძველესი აღექსანდრიული მსახურებაა, რომელიც ქრისტიანობის გავრცელების პირველივე საუკუნეებში გასცდა ეგვიპტის ფარგლებს.

ცნობილია, რომ წმინდა მოციქულმა აღნიშნული ღმრთისმსახურების წესი ბერძნულ ენაზე შეუდგინა აღექსანდრიის მოსახლეობას, თუმცა იგი მალევე ითარგმნა მრავალ ენაზე.

საყურადღებოა მარკოზ მახარებლის წირვის თანამედროვე ევროპულენოვანი თარგმანები, რომელთა შორის ცალკე აღნიშვნის ღირსია იტალიური (<http://traditiomarciana.blogspot.com>), რომელიც 1970 წლის პროფესორ ფუნდულისის მიერ გამოცემულ ლიტურგიის ბერძნულ ტექსტს (Φοινικισμός, I.M., 1970) მიუყვება და საინტერესო ტერმინოლოგიურ მასალას გვანჯდის სულიერი მსხვერპლშენიშვის დროს აღსავლენი ლოცვების კვლევისას.

სხენებული ღმრთისმსახურების ტექსტის ბერძნულ-იტალიურ ლიტურგიკულ თუ ყოფითი რეალობის ამსახველ ტერმინოლოგიაზე დაკვირვებისას შეგვიძლია გამოვყოთ ტერმინთა ინტერპრეტაციის სამგვარი ხდევრხი:

- ა) ზუსტი თარგმანი (მაგ.: ბერძ. εἰκόνη, τό - იტალ. imagine, la; ხატი; ბერძ. qumivama, tov - იტალ. Incenso - საკმეველი; ბერძ. θρόνος, ο - იტალ. trono, il - საყდარი, ტახტი; ბერძ. ἄρτους, ο - იტალ. pane - პური; ბერძ. ποτηρίον, το - იტალ. calice, il - ბარძიმი);

ბ) ჰენდიადისი (მაგ.: ბერძ. ἁγιοαἵμα - იტალ. Santificare, consacrare - განწმენდა);

გ) თავისუფალი თარგმანი (მაგ.: ბერძ. ληυικου~, ο - იტალ. spirituale - სიტყვიერი, აქ. სულიერი; ბერძ. ἁφρηκτο~, ο - იტალ. Settentrione - ჩრდილოეთი (<https://unaparolaalgiorno.it/significato/settentrione>); ბერძ. μεσημρινα, ηφ - იტალ. Mezzogiorno, il - სამხრეთი (<https://www.britannica.com>)).

ზემოთ დასახელებული მაგალითების უმრავლესობა იტალიური ლექსიკური ერთეულების ლათინურიდან სესხებაზე მიგვანიშნებს, რომელიც, თავის მხრივ, მიუყვება ბერძნულს. ეს კიდევ ერთხელ ადასტურებს ამ ენის თეოლოგიური ლექსიკის შესაძლებლობებს.

საბოლოოდ შეიძლება ითქვას, რომ წმ. მოციქულისა და მახარებლის, მარკოზის, ლიტურგიის როგორც ბერძნული ტექსტი, ისე მისი იტალიური თარგმანი მნიშვნელოვანი ძეგლია საღმრთისმეტყველო თუ ყოფითი ცხოვრების გამომხატველი ტერმინების სიღრმისეული კვლევა-შესწავლისათვის.

ლიტერატურა:

წმიდა მოციქულისა და მახარებლის მარკოზის საღმრთო ლიტურგია – Divina Liturgia Sancti Apostoli et Euangelistae Marci, Parisiis, Apud Ambrosium Drovard, via Iacobaeas, fub D. Martini infigni, M.D. LXXXIII.

ჩვენი წმინდა მამის, მარკოზ მახარებლის, საღმრთო ლიტურგია – La Divina Liturgia del nostro Padre tra Santi l'Evangelista Marco. <http://traditiomarciana.blogspot.com/2018/05/la-divina-liturgia-di-san-marco.html>

ფუმდული, ი.მ. – Φουστὸς, I.M. (1970). Θεία Λειτουργία του Αποστόλου Μάρκου, Θεσσαλονίκη, 1970.

Mezzogiorno significato. <https://www.britannica.com>

Settendiore significato. <https://unaparolaalgiorno.it/significato/settentrione>

TERMINOLOGICAL RESEARCH OF THE ITALIAN TRANSLATION OF THE LITURGY OF ST. MARK THE EVANGELIST

Marika Tchitanava-Lobzhanidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: Mark, liturgy, Alexandria

The Liturgy of St. Mark the Evangelist is an ancient Alexandrian service which was widespread in the first centuries of the spread of Christianity outside of Egypt.

It is known that the Holy Apostle introduced the rule of this worship in Greek to the people of Alexandria, although it was soon translated into many languages.

Noteworthy are the modern European translations of the Liturgy of St. Mark the Evangelist, among which the Italian version (<http://traditionmarciana.blogspot.com>) deserves a special mention; it follows the Greek text of the liturgy published by Professor Fundulis in 1970 (Φουντούλη, I.M., 1970) and provides an interesting terminological material for the study of prayers offered during spiritual sacrifice.

When observing the Greek-Italian liturgical or everyday reality terminology of the mentioned worship service, we can distinguish three ways of interpreting the terms:

- A) Accurate translation (eg. Greek - eijkovn, tov, Italian **imagine, la**; icon; Greek qumivama, tov - Italian **Incenso** - incense; Greek qrovno~, o - Italian **trono, il** - throne, throne; Greek - ajrtov~, o , Italian **pane** - bread; Greek pothvri - Italian **calice, il** - cup);
- B) hendiadis (eg. Greek ajgiavzw - Italian **Santificare, consacrare** - purification);
- C) Free translation (eg. Greek logikov~, o - Italian **spirituale** - verbal, here. Spiritual; Greek - avjrko~, o - Italian **Settentrione** - North (<https://unaparolaalgiorno.it/significato/settentrione>) ; Greek meshmbriva, hj -

Italian **Mezzogiorno, il** - South (<https://www.britannica.com>)).

Most of the above examples point to the borrowing of Italian lexical items from Latin, which in turn translates to Greek. This is another proof of the power of the higher theological vocabulary of this language.

Finally, it can be said that both, the Greek text of the Liturgy of St. Apostle and Evangelist Mark and its Italian translation, are important monuments for in-depth study of the terms expressing theological or contemporary life.

References:

Divine Liturgy of Saint Apostle and Evangelist Mark – Divina Liturgia Sancti Apostoli et Euangelistae Marci, Parisiis, Apud Ambrosium Drovard, via Iacobaes, fub D. Martini infigni, M.D. LXXXIII.

Divine Liturgy of Our Father Saint Apostle and Evangelist Mark – La Divina Liturgia del nostro Padre tra Santi l'Evangelista Marco, <http://traditionarciana.blogspot.com/2018/05/la-divina-liturgia-di-san-marco.html>

Φουντούλη, Ι.Μ. (1970). Θεία Λειτουργία του Αποστόλου Μάρκου, Θεσσαλονίκη.

Mezzogiorno significato. <https://www.britannica.com>

Settentrione significato. <https://unaparolaalgiorno.it/significato/settentrione>

დანტე UNA ITALIA-სა და უნივერსალური მსოფლიო მონარქიის ფუძემდებელი „DE MONARCHIA“-ს მიხედვით.

ლეილა (ია) ხუბაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: დანტე, მსოფლიო მონარქია, ფლორენცია,
გეჰმანია, პოლიცენტიზმი, ხენესანსი

XIII-XIV საუკუნეების იტალიაში პოლიტიკურმა პოლიცენტრიზმმა და სახელმწიფო სისტემების მრავალფეროვნებამ რეგიონული აბსოლუტიზმის პრობლემა წარმოქმნა, რასაც ემატებოდა პაპობა, რომელსაც მსოფლიო თეოკრატიული მონარქიის შექმნის ამბიცია ჰქონდა. რომის საღვთო იმპერატორებსა და პაპებს შორის ატეხილმა ბრძოლამ პირველობისთვის ორი სამკვდრო-სასიცოცხლოდ გადაკიდებული პარტია წარმოშვა გველფებისა და გიბელინების სახით. მთელი იტალია ამ პარტიულ ბრძოლაში გაეხვია. იტალიის მძიმე პოლიტიკურმა ვითარებამ და პოლიცენტრისტულობამ მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა რენესანსული აზროვნების განვითარებაზე. იქმნებოდა პოლიტიკური ტრაქტატები, რომლებიც ეძებდნენ გზებს მისი ხსნიისათვის. დანტე, პეტრარკა, ბოკაჩო, მაკიაველი და სხვები აქტიურად მონაწილეობდნენ პოლიტიკურ პერიპეტეებში. მათი ოცნება ერთიანი იტალია იყო, რომლის სახელმწიფოებრივი მოწყობა ყველა მათგანს სხვადასხვაგვარად წარმოედგინა.

იტალიური აზროვნების კორიფეს, დანტე ალეგიერის, პოლიტიკურ-ფილოსოფიურ მსოფლმხედველობაზეა აგებული ტრაქტატი „De Monarchia,“ რომელშიც ღრმა ანალიზია მისი თანამედროვე საზოგადოებრივი ცხოვრების. ნაშრომი დანტე-რილი უნდა იყოს 1312-1313 წლებში დანტეს ვერონაში ყოფნის

დროს კან გრანდე დელა სკალას სასახლის კარზე, ზოგიერთი მკვლევრის აზრით (რიჩი, ცინგარელი, ერკოლი..), გიბელინების დასაცავად. ცნობილი დანტელოგი, მიქელე ბარბი, ბოკაჩოზე დაყრდნობით ამტკიცებს, რომ დანტემ ეს ტრაქტატი დაწერა ჰაინრიხ VII-ის ლაშქრობის დროს, რომელიც რომის საღმრთო იმპერიის აღდგენას აპირებდა ძველ საზღვრებში. დანტე მასში უნივერსალური მონარქიისა და Una Italia-ს იდეის რეალიზატორს ხედავდა, ამიტომაც მას მისასალმებელი წერილი გაუგზავნა.

„De Monarchia-ში“ სამი უმთავრესი საკითხია დასმული: 1. მსოფლიო მონარქიის აუცილებლობა; 2. რომაელი ხალხის განსაკუთრებულობა; 3.ორი მახვილის საკითხი. ტრაქტატზე მუშაობისას დანტე ეყრდნობოდა არისტოტელეს, ციცერონს, ევკლიდეს, ენგელბერტისა და ავეროსის შეხედულებებს საერო მსოფლიო მონარქიაზე, მაგრამ დაუპირისპირდა ნეტარი ავგუსტინესა და თომა აკვინელის თეორიას სასულიერო ხელისუფლების პრიმატის შესახებ. ფლორენციის რესპუბლიკამ, რომლის მართვაში დანტეც იღებდა მონაწილეობას, მას დემოკრატიის ნეგატიური მხარეები უჩვენა. მის თვალწინ გაიარა ტირანიამ, ოლიგარქიამ, დემოკრატიამ. ამიტომაც იყო, რომ დანტესთვის ძალაუფლების მისაღებ ფორმას მსოფლიო იმპერიის შექმნა წარმოადგენდა.

„მონარქიაში“ დანტემ ნამდვილი პოლიტიკური რევოლუცია იქადაგა პაპობის საერო ძალაუფლების წინააღმდეგ; უარყო „კონსტანტინეს ნაბოძვარი“ და მოითხოვა საერო ხელისუფლების დამოუკიდებლობა ეკლესიისაგან. ტრაქტატმა განრისხება გამოიწვია თეოკრატიის მომხრეებში, მაგრამ მისაღები და ახლობელი აღმოჩნდა ალორძინების მოაზროვნეებისთვის. მარსილიო ფიჩინომ „მონარქია“ იტალიურად თარგმნა, რათა მისი თეორიები გავცნო ჰუმანისტების ფართო წრისათვის. 1559 წელს წიგნი გამოიცა არა იტალიაში, არამედ ბაზელში. 1564 წელს პაპმა ის „აკრძალულ წიგნთა ინდექსში“ შეიტანა.

ამგვარად, დანტეს პოლიტიკურმა ტრაქტატმა დროს გაუსწრო. მისი „De Monarchia,“ პირველი ტრაქტატია მშვიდობასა და სახელმწიფოზე, რომელმაც ევროპის პოლიტიკური არსი შეიცნო და საერთოდ, კაცობრიობაზე ალაპარაკდა. მსოფლიო

მონარქია დანტეს წარმოდგენილი ჰქონდა, როგორც ერთიანი იტალია, რომელიც სათავეში ჩაუდგებოდა სხვა ხალხებსაც, მისი მონარქი კი ანტიკური ცეზარების მემკვიდრე იქნებოდა. მაგრამ ისიც უნდა ითქვას, რომ დანტესთვის მონარქია ნაციონალური არ ყოფილა. მისეული მსოფლიო იმპერიის სათავეში გერმანელი იმპერატორი, ჰაინრიხ VII დგას, რადგან მას სხვა ძალა არ ეგულებოდა, რომელიც იტალიას გააერთიანებდა. მსოფლიო იმპერიის დედაბოძად დანტეს იტალია მიაჩნდა და არა გერმანია. დანტე ფუძემდებელია ერთიანი იტალიის - *Una Italia*-ს იდეისა, რომელიც 1870 წელს გარიბალდომ განახორციელა. მაძინი წერდა: “*L Italia se incarnate in Dante*” - დანტეში იტალიამ ხორცი შეიხსა.

ლიტერატურა:

- დანტე. (1941). ღვთაებრივი კომედია. თბილისი. ფედერაცია.
- ხუბაშვილი, ლ. (2001). დანტე კომუნის მოქალაქე და პოლიტიკოსი. გივი ჟორდანიას 90-თსუ გამომცემლობა. თბილისი. ISBN 99928-33-99-8.
- ხუბაშვილი, ლ. (2002). იტალიური ნაციონალიზმისა და სახელმწიფოებრივი
- მონყობის სათავეებთან (XIII-XV საუკუნეები). ეთნიკურობა და ნაციონალიზმი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული ინსტიტუტთაშორისო სემინარის მასალები. #1 გამომცემლობა ინტელექტი. თბილისი. ISBN 99940-1013-1.
- Данте Алигьери. (1999). Монархия. Москва. Канон-Пресс-Ц.

DANTE ACCORDING TO UNA ITALIA AND “DE MONARCHIA” – THE FOUNDER OF UNIVERSAL WORLD MONARCHY

Leila (Ia) Khubashvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: *Dante, world monarchy, Florence, Germany, polycentrism, renaissance*

In XIII-XIV Centuries political polycentrism and the diversity of state systems arose the problem of regional absolutism in Italy, to which was added the papacy with the ambition of creating a world theocratic monarchy. A fierce battle for superiority between the divine emperors and popes created two acutely confronting parties – Guelphs and Ghibellines. The struggle between these parties embraced the whole Italy. Italy's complex political circumstances and polycentrism had a significant impact on the development of the Renaissance thought. Political treatises, which could find the ways for deliverance, were being created. Dante, Petrarca, Boccaccio, Machiavelli and others were actively involved in political peripeteias. They dreamed of the unified Italy, but they all saw the state arrangement variously.

There is a profound analysis regarding the public life of that time in the treatise “De Monarchia”, based on the political-philosophical worldview of Dante Aligheri – the coryphaeus of Italian thought. According to some researchers (Ritchie, Cingarelli, Erkol), the work must have been written for protecting Ghibellines at the court of Can Grande Della Scalla during Dante's stay in Verona in 1312-1313. A famous researcher of Dante, Michelle Barbie, based on Boccaccio, claims that Dante wrote this treatise during the expedition of Heinrich VII, who intended to restore the divine empire of Rome within its ancient borders. Dante saw in him the implementer of universal monarchy idea and Una Italia, so his sent him a welcome letter.

In “De Monarchia” three main issues are stated: 1. The necessity of World Monarchy; 2. The Peculiarity of Roman People; 3. The issue of two swords. While working on treatise Dante relied on the views of Aristotle, Cicero, Euclid, Engelbert and Averroes on common world monarchy and opposed the theory of Blessed Augustine and Thomas Aquinas about the primacy of ecclesiastical authority. The Republic of Florence, in the governing of which Dante took part, showed him the negative aspects of democracy. Tyranny, oligarchy, democracy passed in front of him, that is why Dante considered the creation of world empire as the most acceptable form of power.

In The “Monarchy”, Dante preached a real political revolution against the papal secular power, rejected “The Donation of Constantine” and demanded the independence of the secular government from the church. The treatise provoked outrage among the supporters of theocracy, but became acceptable and intimate for revivalist thinkers. Marcillo Ficino translated “Monarchy” into Italian to introduce his theories to a wide range of humanists. In 1559 the book was published not in Italy but in Basel. In 1564 the Pope included it on the “Index of Forbidden Books”.

Thus, Dante’s political treatise was ahead of its time. His “De Monarchia” is the first treatise on peace and the state, which comprehended Europe’s political essence and spoke of humanity. Dante conceived the world monarchy as a united Italy which would lead other peoples and its monarch would be the successor of the Ancient Caesars. Nonetheless, it should be mentioned that monarchy was not national for Dante. In his view, the German emperor, Heinrich VII stood at the head of the world empire, as he could hardly think of any other power capable of uniting Italy. Dante considered that Italy and not Germany was the central pillar of World Empire. Dante is the author of the idea of Una Italia – United Italy, which was implemented by Garibaldi in 1870. Madzini wrote: “L Italia se incarnate in Dante” – Italy is embodied in Dante.

References:

- Dante Alighieri. (1941). Chvtaebrivi Comedia. [La Divina Comedia]. Tphilisi. Edizione. Federatia.
- Khubashvili L.(2001). Dante komunis moqalaqe da politikosi. [Dante Citizen and Politician of Commune]. Givi Jordania 90. Tbilisi University Press. ISBN 99928-33-99-8.
- Khubashvili L. (2002). Italiuri nacionalizmisa da saxelmwifoebrivi mowyobis sataveebtan (XIII-XV saukuneebi). [At the Source of Italian Nationalism and State System (XIII-XVcc). Ethnicity and Nationalism]. Proceedings of Inter-Institute Seminar at the Georgian Academy of Sciences. #1. Publishing Intellect. ISBN 99940-1013-1.
- Dante Alighieri. 1999. Monarqia. [Monarchia]. Canon-Press-z. Moscow.

ცხოვრება მოგზაურობაა , როგორც კონცეპტუალური მეტაფორა და ალეგორიის საფუძველი

მაია ჯავახიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: კონცეპტუალური მეტაფორა, ცხოვრება
მოგზაურობაა, ალეგორია, დანტე, ჯორჯო კაპრონი

ლაკოფისა და ჯონსონის კონცეპტუალური მეტაფორის თეორიამ გვიჩვენა, რომ მეტაფორა არის არა მხოლოდ ენობრივი, არამედ ადამიანის აზროვნებისთვის დამახასიათებელი მოვლენა. ამ თეორიის ძირითადი არსი შემდეგშია: ერთი კონცეპტუალური სფერო - მიზნის სფერო, გაიგება მეორე კონცეპტუალური სფეროს - წყაროს ტერმინებში. ერთ-ერთი ასეთი ფართოდ გავრცელებული კონცეპტუალური მეტაფორაა *ცხოვრება აჩის მოგზაურობა*.

აღნიშნული ბაზისური კონცეპტუალური სტრუქტურული მეტაფორის პროექციას ჯორჯო კაპრონის ლექსში - *Congedo del viaggiatore cerimonioso* - ამგვარი სახე აქვს:

წყაროს სფერო - მოგზაურობა: მიზნის სფერო - ცხოვრება

მატარებლით მოგზაურობა => ცხოვრება

მგზავრი => ადამიანი

ჩემოდანში ჩალაგე ბული ნივთები => ღირებულებები(ცხოვრებაში შექმნილი

თანამგზავრები => სხვა ადამიანები

ბურუსით მოცული

ხედი მატარებლის ფანჯრიდან => რეალობა

მატარებლის დერეფანში
ჩასასვლელად

გამზადებული მგზავრია => სიკვდილთან მიახლოება

წითელი დისკი (შუქნიშანი) სიკვდილთან უშუალო

დამუხრუჭების ღრჭიალია => მიახლოება

დანიშნულების სადგურია => სიკვდილი

იგივე კონცეპტუალური მეტაფორა უდევს საფუძვლად დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივ კომედიას“; კრისპის აზრით, თანამედროვე გაგებით ალეგორია, როდესაც ის სუფთა ენობრივი საშუალებებითაა გამოხატული, ეფუძნება ენობრივი მეტაფორის ფოკუსის იმგვარ გაფართოებას, როდესაც იშლება მეტაფორული ჩარჩო. (კრისპი, 2008:10)

დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედიის“ პირველ ქებაში დანტე თავისი ცხოვრების გზაზე უღრან ტყეში აღმოჩნდება და იქიდან იწყებს თავის მოგზაურობას. ამ ალეგორიის საფუძვლივ კონცეპტუალური მეტაფორა - *ცხოვრება-მოგზაურობაა*, რომელიც გაფართოებული სახითაა წარმოდგენილი: *ცხოვრება - გყეში მოგზაურობაა*.

ლიტერატურა:

- ალიგიერი, დანტე. (2016). ღვთაებრივი კომედია. მთარგმნ. კ. გამსახურდია. გამომც. პალიტრა L.
- ბლეკი, მ. - Black, M. (1981). Metaphor. M. Johnson (ed.). *Philosophical Perspectives on Metaphor*. 63–82. Minneapolis. University of Minnesota Press.
- გრეიდი, ჯ., ოკლეი, თ., ქოულსონი, ს. - Grady, J., Oakley, T., Coulson, S. (1999). *Blending and Metaphor*. <https://doi.org/10.1075/cilt.175.07gra>
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (1996). Imagism's Metaphors. *Language and Literature* 5(2). 79–92.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2001). Allegory: Conceptual Metaphor in History. *Language and Literature* 10(1). 5–19.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2005a). Allegory, Blending and Possible Situations. *Metaphor and Symbol* 20(2). 115–131.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2005b) Allegory and Symbol – A Fundamental Opposition? *Language and Literature* 14(4). 323–38.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2008) Between extended metaphor and allegory: is blending enough? *Language and Literature* 17(4). 291-308.

- კოვეჩესი, ზ. – Kövesces, Z. (2010). Metaphor. A practical introduction. New York. Oxford University Press.
- ლაკოფი, ჯ., ჯონსონი მ., - Lakoff, G., Johnson, M. (1980). Metaphors We Live By. Chicago. University of Chicago Press.
- ლაკოფი, ჯ., ტარნერი მ., - Lakoff, G., Turner, M. (1986). More than Cool Reason, A Field Guide to Poetic Metaphor. Chicago and London. University of Chicago Press.
- მანდალისი, ლ. – Mandalis, L. Allegoria e realtà nella poesia di Giorgio Caproni https://www.academia.edu/19048586/Allegoria_e_realt%C3%A0_nella_poesia_di_Giorgio_Caproni?email_work_card=title.
- სინდინგი, მ. - Sinding, M. (2002). Assembling Spaces: Conceptual Structure of Allegory. Cognitive Approaches to Figurative Language 36(3). 503–523.
- უერსი, პ., - Werth, P.(1994). Extended Metaphor - a text-world account. Language and Literature 3 (2). 79-103.

LIFE IS A JOURNEY AS A CONCEPTUAL METAPHOR AND BASIS OF ALLEGORY

Maia Javakhidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: conceptual metaphor, LIFE IS A JOURNEY, allegory, Dante, Giorgio Caproni

The cognitive linguistic view of metaphor by George Lakoff and Mark Johnson showed that the metaphor is not the device of a language but a characteristic of human mind, human thought and reasoning. The main idea of the theory is that one conceptual domain – the target domain is understood in the terms of another one – source domain. One of the widely spread conceptual metaphors is LIFE IS A JOURNEY.

In Giorgio Caproni's poem *Ceremonious Traveler's Farewell* (*Congedo del Viaggiatore Cerimonioso*) – the basic structural conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY is mapped in this way:

source domain – journey	target domain – life
to travel in a train =>	life
passenger =>	person
the things in the suitcase =>	the values acquired during the lifetime
other passengers =>	other people
a foggy view from the window =>	real life
the passenger waiting	
in the corridor of the train =>	approaching death
the red disc	
and the grinding of the brakes =>	directly approaching death
the destination place =>	death

We found the same conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY at the basis of Dante's *Divine Comedy*. Crisp argues that allegory in the modern sense, when expressed by purely linguistic means, is based on a radical extension of linguistic metaphor. As a result, the metaphorical focus is elaborated to the point where the metaphorical frame is eliminated altogether (Crisp,2008:10).

In the first Canto of the *Divine Comedy* Dante finds himself in the dark wood, where his journey starts. At the basis of allegory is the main conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY extended into the LIFE IS A JOURNEY IN THE DARK WOOD.

References:

- Alighieri, Dante. (2016). *Ghvtæbrivi Komedia [The Divine Comedy]*. Trans. K. Gamsakhurdia. Publisher Palitra L
- Black, M. (181). Metaphor. M. Johnson (ed.). *Philosophical Perspectives on Metaphor*. 63–82. Minneapolis. University of Minnesota Press.
- Grady, J., Oakley, T., Coulson, S. (1999). Blending and Metaphor. <https://doi.org/10.1075/cilt.175.07gra>
- Crisp, P. (1996). Imagism's Metaphors. *Language and Literature* 5(2). 79–92.
- Crisp, P. (2001). Allegory: Conceptual Metaphor in History. *Language and Literature* 10 (1). 5–19.
- Crisp, P. (2005a). Allegory, Blending and Possible Situations. *Metaphor and Symbol* 20 (2). 115–131.
- Crisp, P. (2005b) Allegory and Symbol – A Fundamental Opposition? *Language and Literature* 14 (4). 323–38.
- Crisp, P. (2008) Between extended metaphor and allegory: is blending enough? *Language and Literature* 17(4). 291-308.
- Kövesces Z. (2010). *Metaphor. A practical introduction*. New York. Oxford University Press.
- Lakoff G., Johnson M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago. University of Chicago Press.
- Lakoff G., Turner M. (1986). *More than Cool Reason, A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago and London. University of Chicago Press.

- Mandalis, L. Allegoria e realtà nella poesia di Giorgio Caproni. https://www.academia.edu/19048586/Allegoria_e_realt%C3%A0_nella_poesia_di_Giorgio_Caproni?email_work_card=title.
- Sinding, M. (2002). Assembling Spaces: Conceptual Structure of Allegory. *Cognitive Approaches to Figurative Language* 36 (3). 503-523.
- Werth, P. (1994). Extended metaphor - a text-world account. *Language and Literature* 3 (2). 79-103.

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
0179, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზ. 1
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
1, Ilia Tchavtchavadze Ave., Tbilisi, 0179